

© Ikigo Gishinzwe Guteza Imbere Uburezi mu Rwanda (REB), 2019. Uburenganzira bwiki gitabo bugomba kubahirizwa. Kwandukura cyangwa gutubura ibirimo hakoreshejwe uburyo ubwo ari bwo bwose bigomba uburenganzira bwatanzwe na nyiracyo.

IJAMBO RY'IBANZE

Banyeshuri, Ikigo Gishinzwe Guteza Imbere Uburezi mu Rwanda kinejejwe no kubagezaho igitabo cy'ubumenyi bw'lyobokamana umwaka wa Kabiri nk'igice cya kabiri w'amahsuir abanza kigize isomo ry' cy'umunyeshuri. Iki gitabo kizabafasha mu myigire n'imyigishirize ishingiye ku bushobozi mu kunoza imyigire y'ibiteganijwe. Intego u Rwanda rufite mu burezi ni ugukora ku buryo mugera ku rwego rushimishiye rujyanye n'ikiciro murimo. Ibyo bigamije kubategurira gukoresha neza amahirwe y'akazi aboneka mu muryango nyarwanda.

Mu rwego rwo kuzamura ireme ry'uburezi, Guverinoma y'u Rwanda ishyira imbaraga mu gutegura imfashanyigisho ziyanye n'integanyanyigisho kugira ngo bibafashe mu myigire yanyu. Hari impamvu nyinshi zituma mwiga, ibyo mwize bikabaha ubushobozi bwo gukora. Muri zo twavuga ibyigwa biteguye neza, abarimu beza, uburyo bw'imyigishirize, uburyo isuzuma rikorwa ndetse n'imfashanyigisho zateguwe.

Muri iki gitabo, twitaye cyane ku myitozo ibafasha mu myigire yanyu. Iyo myitozo muyubakiraho mutanga ibitekerezo ndetse munivumburira udushya, binyuze mu bikorwa bifatika bikorwa na buri wese ku giti ke cyangwa mu matsinda mato. Iyo myitozo ibafasha kandi kwimakaza indangagaciro zizatuma haboneka ubudasa kuri mwebwe ubwanyu ndetse no ku Gihugu muri rusange. Mufashijwe n'abarimu bafite inshingano zo kubayobora, turizera ko muzunguka ubushobozi bushya muzifashisha mu buzima bwanyu buri imbere.

Mu nteganyanyigisho ishingiye ku bushobozzi, imyigire yubakiye ku munyeshuri, aho ategurirwa ibikorwa bimwinjiza mu isomo, bikamufasha kwiungura ubumenyi, kongera ubushobozzi ndetse no kwimakaza indangagaciro zikwiye. Ibi bitandukanye n'imyigire ya kera yari ishingiye ku bumwenyi gusa, aho umwarimu yafatwaga nk'uzi byose bityo agahabwa uruhare runini mu myigishirize. Ikindi kandi, ubu buryo buzabafasha mu gukora ibikorwa bitandukanye, mutekereza ku byo mukora kandi munakoresha ubumenyi musanganwe muri iyo myigire. Ni muri urwo rwego, mu mikoreshereze y'iki gitabo, mukwiye kwita kuri ibi bikurikira:

- Kuzamura ubumenyi n'ubushobozzi mukora imyitozo yose yateganyijwe kuri buri kigwa;
- Gukorana na bagenzi banyu mukorera mu matsinda, mujya impaka ku nsanganyamatsiko runaka, muganira hagati yanyu, mumurika ibyo mwakoze mu matsinda ndetse mukora ubushakashatsi mwifashishije amasomero, murandasi zagenewe amashuri abanza cyangwa ubundi buryo;
- Kugira uruhare mu myigire yanyu;
- Gukora umwanzuro unoze ujyanye n'ibyavuye mu bushakashatsi.

Ndashimira cyane abantu bose bagize uruhare mu myandikire y'iki gitabo, by'umwihariko abakozi b'Ikigo Gishinzwe Guteza Imbere Uburezi mu Rwanda (REB) bagize uruhare rukomeye muri iki gikorwa kuva gitangiye kugeza kirangiye. Ndashimira kandi

abarimu bigisha mu mashuri yisumbuye ndetse na Kaminuza bagize uruhare mu iyandikwa ry'iki gitabo. Ndashimira by'umwihariko Kaminuza y'u Rwanda, Ishami ry'Ubugeni no Gutunganya Amashusho, yatanze abahanga bakoze umurimo ukomeye wo gutunganya iki gitabo no kugenzura ko amashusho yakoreshejwemo ari umwimerere. Habaye hari ubundi bwunganizi ku byanzwa muri iki gitabo twabyakira kugira ngo bizifashishwe mu ivugurura ryacyo.

Dr. NDAYAMBAJE Irénée
Umuyobozi Mukuru w'Ikigo Gishinzwe Guteza Imbere
Uburezi mu Rwanda/REB

GUSHIMIRA

Ndashimira mbikuye ku mutima abantu bose bagize uruhare mu itegurwa ry'igitabo cy'ubumenyi bw'iyobokamana nk'igice kigize isomo ry'amasomo mbonezamubano n'iyobokamana cy'umwaka wa kabiri w'amashuri abanza. Ntabwo iki gitabo cyashoboraga kwandikwa uko bikwiye, iyo hatabaho uruhare rw'abafatanyabikorwa banyuranye mu burezi.

Ndashimira abarimu bigisha mu mashuri yisumbuye, kaminuza n'abandi bitanze batizigamye kugira ngo iki gitabo gishobore kwandikwa. Ndashimira kandi abashushanyije amashusho yakoreshejwe muri iki gitabo. By'umwihariko, ndashimira Kaminuza y'u Rwanda, Ishami ry'Ubugeni no Gutunganya Amashusho yatanze abahanga bakoze umurimo ukomeye wo gutunganya iki gitabo no kugenzura ko amashusho yakoreshejwe muri iki gitabo ari umwimerere.

Ndangije nshimira abakozi b'Ikigo Gishinzwe Guteza Imbere Uburezi, cyanecyane abo mu Ishami ry'Integanyanyigisho n'Imfashanyigisho bagize uruhare rukomeye muri uyu mushinga wo kwandika ibitabo.

MURUNGI Joan

**Umuyobozi w'Ishami ry'Integanyanyigisho
n'Imfashanyigisho/REB**

Ishakiro

IJAMBO RY'IBANZE.....	ii
GUSHIMIRA	v
UMUTWE WA 1 MUNTU YAREMWE MU ISHUSHO Y'IMANA	1
1.1. Iremwa rya Muntu mu ishusho y'Imana (Intangiriro 1:26-28)	2
1.2. Amazina agaragaza Imana mu muco nyarwanda	4
1.3 Imana umuremyi, umubyeyi n'urukundo.....	7
1.4 Muntu, umugenga w'isi.....	9
Isuzumabumenyi risoza umutwe wa mbere	11
UMUTWE WA 2 IMIZI Y'ICYAHА	13
2.1. Ibisobanuro by'ijambo icyaha n'imizi y'icyaha..	14
2.2. Ingaruka z'icyaha ku Mana no ku bantu	15
2.3 Uburyo bwo gukumira no kwirinda icyaha (imigenzo mbonezabupfura)	17
Isuzumabumenyi risoza umutwe wa kabiri	19
UMUTWE WA 3 UMUGAMBI W'IMANA MU GUCUNGURA MUNTU	21
3.1. Itorwa ry'Aburahamu (Intangiriro 12:1-5)	22
3.2. Inkuru ya Yozefu (Intangiriro 37-50)	24

3.3. Imana ikura Abayisiraheli mu Misiri (Iyimuka 1:8-14)	26
3.4. Imana yagaragaje urukundo mu butayu.....	28
3.5. Inkuru ya Dawudi (1 Samweli 17:38,48-50) ...	30
3.6. Imana yigaragarije muri Yezu Kirisitu	31
Isuzumabumenyi risoza umutwe wa gatatu	34
 UMUTWE WA 4 ISANO IRI HAGATI Y'UBUTUMWA BW'IMANA N'AMAHORO	35
4.1. Igisobanuro cy'ubutumwa bw'Imana n'amahoro ...	36
4.2. Ibibuza amahoro.....	38
4.3. Hahirwa abatera amahoro kuko bazitwa abana b'imana.....	40
4.4. Amahoro n'ubutabera	42
4.5. Akamaro k'ubutabera n'amahoro	44
Isuzumabumenyi risoza umutwe wa kane	45
 UMUTWE WA 1 “INDANGAKWEMERA GATORIKA N'AMASAKARAMENTU Y'IBANZE”	47
1.2. Amasakaramentu y'ibanze	49
Isuzumabumenyi risoza umutwe wa mbere.....	52
IBITABO BYIFASHISHIJWE	53
 UMUTWE WA 1 AMAHAME ATANDATU Y'IMYEMERERE YA KIYISILAMU	55

1.1. Kwemera Imana imwe rukumbi	55
1.2. Kwemera Abamalayika b'Imana	57
1.3. Kwemera ibitabo by'Imana	58
1.5. Kwemera umunsi w'imperuka, ubuzima nyuma y'urupfu, izuka, ijuru n'umuriro	61
1.6. Kwemera igeno ry'Imana mu byiza no mu bizazane.....	63
Isuzumabumenyi risoza umutwe wa mbere.....	66
UMUTWEWA 2 GUFATA MU MUTWE NO GUSOBANURA AMASURA.	67
2.1. Gusoma Surat Al-Fat'hat.	67
2.2. Gusoma Surat Al-Fiili.	69
2.3. Gusoma Surat Qurayishi.....	71
2.4. Gusoma Surat Al Ma-Una.....	73
2.5. Gusoma Surat Al Kawthar.	75
2.6. Gusoma Surat Al Kafiruna.....	77
2.7. Gusoma Surat A-Nasw'ru.....	79
2.8. Gusoma Surat Al Masad.....	81
2.9. Gusoma Surat Al-Ikh'lasiwi.....	83
2.10. Gusoma Surat Al-Falaq.	85
2.11. Gusoma Surat A-Naas.....	87
Isuzumabumenyi risoza umutwe wa kabiri.....	89

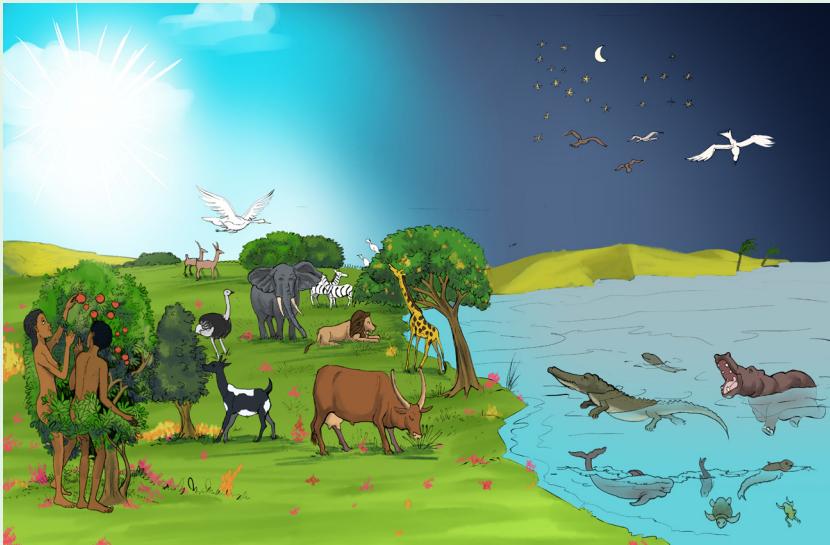
UMUTWE WA 3 ISWALA	91
3.1. Iswala eshanu zitegetswe	91
3.2. Amategeko agenga Iswalat	93
3.3. Gukora Iswala	94
3.4. Akamaro ko gukora Iswala	96
3.5. Ibihano biteganyirijwe abadakora Iswala	97
isuzumabumenyi risoza umutwe wa gatatu	98
UMUTWE WA 4 AMATEKA Y'IBANZE YA ISILAMU....	99
4.1 Imibereho y'abarabu mbere y'ubutumwa bwa Muhammad	99
4.2 Ihishurirwa ry'intumwa y'Imana Muhamadi..	100
4.3 Intangiriro y'idini ya Isilamu	102
4.4 Ubuzima bw'abasangirangendo ba Muhamadi babaye abayisilamu ba Mbere.....	103
Isuzumabumenyi risoza umutwe wa kane	105
UMUTWE WA 5 IMIBANIIRE Y'UMUYISILAMU N'ABANDI....	105
5.1. Imana yaremye abantu mu budasa kugira ngo bamenyane banuzuzanye.....	105
5.2. Gukunda abandi nk'uko wikunda.....	107
Isuzuma risoza	110
IBITABO BYIFASHISHIJWE	111

Ubushobozi bw'ingenzi bugamijwe:

Umunyeshuri azaba ashobora gusobanura itandukaniro riri hagati ya Muntu n'ibindi biremwa.

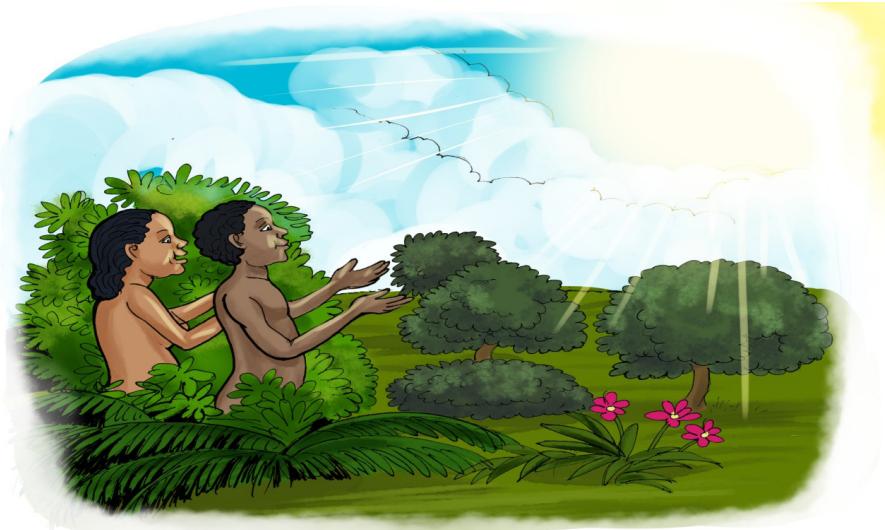
Igikorwa mvumburamatsiko

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

1. Itegereze iri shusho maze urondore ibintu Imana yaremye.
2. Tondeka ibyaremwe uhereye ku munsi wa mbere kugera ku munsi wa nyuma.
3. Ni ikihe kiremwa Imana yashorejeho irema?

1.1. Iremwa rya Muntu mu ishusho y'Imana (Intangiro 1:26-28)

Igikorwa 1.1

1. Ni bande Imana yaremye bwa mbere?
2. Umuntu atandukaniye he n'ibindi biremwa?

Imana ni umuremyi w'ibintu byose, ari ibyo ku butaka, ari n'ibyo mu kirere. Imana yabiremye mu minsi itandatu. Imaze kubirema ibona ari byiza, ibiha umugisha, ivuga iti «Nimwororoke mugwire ».

Imana iravuga iti : « noneho duhange Muntu mu ishusho ryacu. Nuko Imana irema Muntu mu ishusho ryayo, ibarema ari umugabo n'umugore.

Imana irababwira iti: « Nimwororoke mugwire, mukwire isi yose, muyitegeke ».

Imana yahaye Muntu ubwenge n'ububasha bwo kuyihagararira hano ku isi ngo ategenge ibiremwa byayo

kandi akomeze umurimo wayo wo kugira isi nziza. Imana yo ntigaragara kuko itagira umubiri. Ni Umuremyi si ikiremwa. Imana ni urukundo, yahaye Muntu umutima ukunda. Imana ni umubyeyi w'ababyeyi n'abandi bantu bose babaho. Niyo yaduhaye ababyeyi ngo batwiteho, iduha ibyo dukeneye byose kubera urukundo idukunda.

Isuzuma 1.1

1. Vuga ibiremwa 2 Imana yaremye biba mu mazi?
2. Vuga inshingano 2 Imana yahaye Muntu imaze kumurema?
3. Imana imaze kurema Adamu na Eva yabashyize he?
4. Muntu atandukaniye he n'ibindi biremwa?
5. Nakora iki kugirango nkomeze gusa n'Imana yandemye?

1.2. Amazina agaragaza Imana mu muco nyarwanda

Igikorwa 1.2

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

1

2

1. Ni bande bagaragara kuri iri shusho?
2. Murabona barimo gukora iki ?
3. Ni ayahe mazina ya Kinyarwanda ababyeyi bita abana babo?
4. Ese uretse ababyeyi tubona hari undi mubyeyi mukuru w'abantu bose?
5. Twarushaho dute kubaha ibyo Imana yaremye?

Abanyarwanda muri rusange bakunda Imana. Ibi bigaragarira mu kwita amazina abana babo, bizera ko Imana ari umuremyi, ari umubyeyi, ari urukundo , ari n'umugenga w'ibyo yaremwe byose. Niyo mpamvu bita amazina yerekeye ku Mana.

Ingero:

Amazina ya Kinyarwanda	Uko agaragaza Imana mu muco nyarwanda
Bizumuremyi, Habumuremyi, Iyakaremye	Imana ni umuremyi
Uwimana, Uwiduhaye	Imana ni umubyeyi
Iradukunda, Igiraneza, Ntirenganya	Imana ni urukundo
Niyomugenga,Tuyizere, Tuyisabe	Imana ni umugenga w'ibyo yaremwe byose

Isuzuma 1.2

1. Ni ayahe mazina ya kinyarwanda yerekeye ku Mana ababyeyi bita abana babo ? vugamo nibura atatu uzi ndetse n'icyo asobanura.
2. Uzuza imbonerahamwe ikurikira ukoresheje uru rutonde rw'amazina ari mu dukubo (Habumugisha, Bizumuremyi, Turatsinze, Iradukunda, Gatete, Niyomwungeri, Manzi, Tuyisabe, Atete, Uwiduhaye, Ineza, Ihimbazwe, Mukakayumba, Dukundimana, Nzitabakuze, Uwayo).

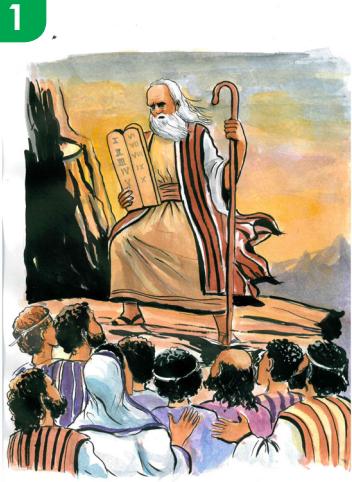
Amazina yerekeye ku Mana	Andi mazina

1.3 Imana umuremyi, umubyeyi n'urukundo

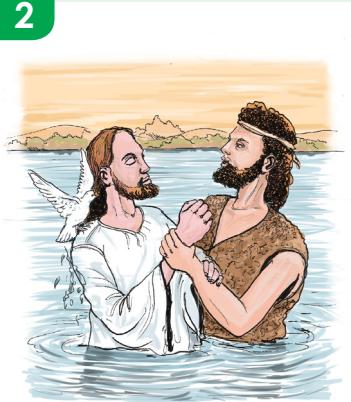
Igikorwa 1.3

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

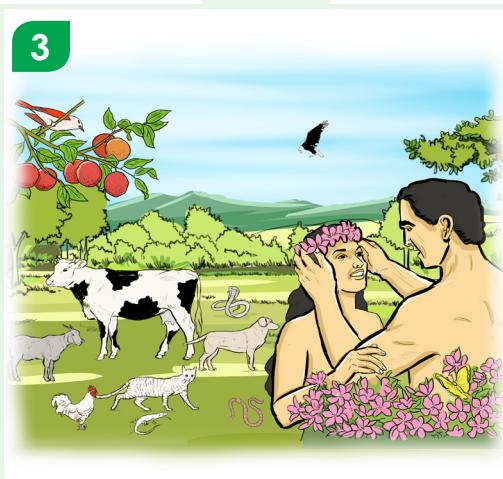
1

2

3

1. Itegereze amashusho atandukanye ari hejuru.
2. Vuga ibintu bitandukanye ubona kuri ayo mashusho.

«Imana yaremye ijuru n'isi, ibantu n'abantu» (Intangiriro 1:1-31). Imana yo yonyine ni yo yahozeho iteka, kandi ntayindi mana yabayeho. Yaremye byose kubuntu, yita cyane cyane ku mugabo n'umugore, ibarema mu ishusho yayo no mu misusire yayo. Niyo mpamvu yitwa Imana Umuremyi. Igihe Yezu abatizwa, Imana yerekanye ko ari umubyeyi igira iti: «Uyu ni Umwana wanjye nkunda cyane unyizihira » (Matayo 3:17). Imana ni urukundo. Ibi tubisanga mu Isezerano Rishya rishingiye ku rukundo Imana ifitiye abantu bose. Kirisitu ni we uryuzuza. Aduhuriza twese mu muryango we mushya. Imana ikomeza kutwereka urukundo rwayo mu itegeko ry'ubwami bwayo rigira riti «Urajye ukunda Nyagasani Imana yawe n'Umutima wawe wose, n'amagara yawe yose, n'ubwenge bwawe bwose, n'imbaraga zawe zose, kandi urajye ukunda mugenzi wawe nk'uko wikunda» (Mariko 12:30-31). Tugomba gukunda abantu bose, kuko bose baremwe basa n'Imana, bakaba n'abavandimwe bacunguwe na Yezu Kirisitu. Twese Imana iduhamagarira gufashanya ngo tugere ku majyambere y'ukuri no ku ihirwe ridashira.

Isuzuma 1.3

1. Ni iki gutuma Imana bayita umuremyi?
2. Vuga ibantu 2 byerekana ko Imana ari umubyeyi.
3. Vuga amazina 2 yerekana ko Imana ari umuremyi n'umubyeyi mu buzima bw'abanyarwanda .
4. Tanga ingero 3 z'ibikorwa byerekana urukundo rw'Imana mu bantu.

1.4 Muntu, umugenga w'isi

Igikorwa 1.4

Itegereze ishusho riri hejuru.

Vuga ibintu bitandukanye ubona kuri iryo shusho n'icyo Muntu arimo gukora .

« Nuko Imana irema Muntu mu ishusho ryayo ibarema ari umugabo n'umugore ,ibaha umugisha irababwira iti: Nimwororoke ,mugwire ,mukwire isi yose,muyitegeke . Mugenge ifi zo mu Nyanja n'ibiguruka byo mu kirere ,n'ikizima cyose kikururuka ku butaka »(Intangiriro 1:27-28)

Umuntu wese agomba kwishimira ko Imana yahamuhaye imbaraga zo kuyikorera mu byo yaremye byose. Imirimo umuntu akora igomba gutumba isi irushaho kuba nziza ,yirinda kwangiza ibyo yahawe kugenga aribyo ibimukikije byose :ibintu n'abantu kuko ariho akura ibimutunga bya buri munsi.

Isuzuma 1.4

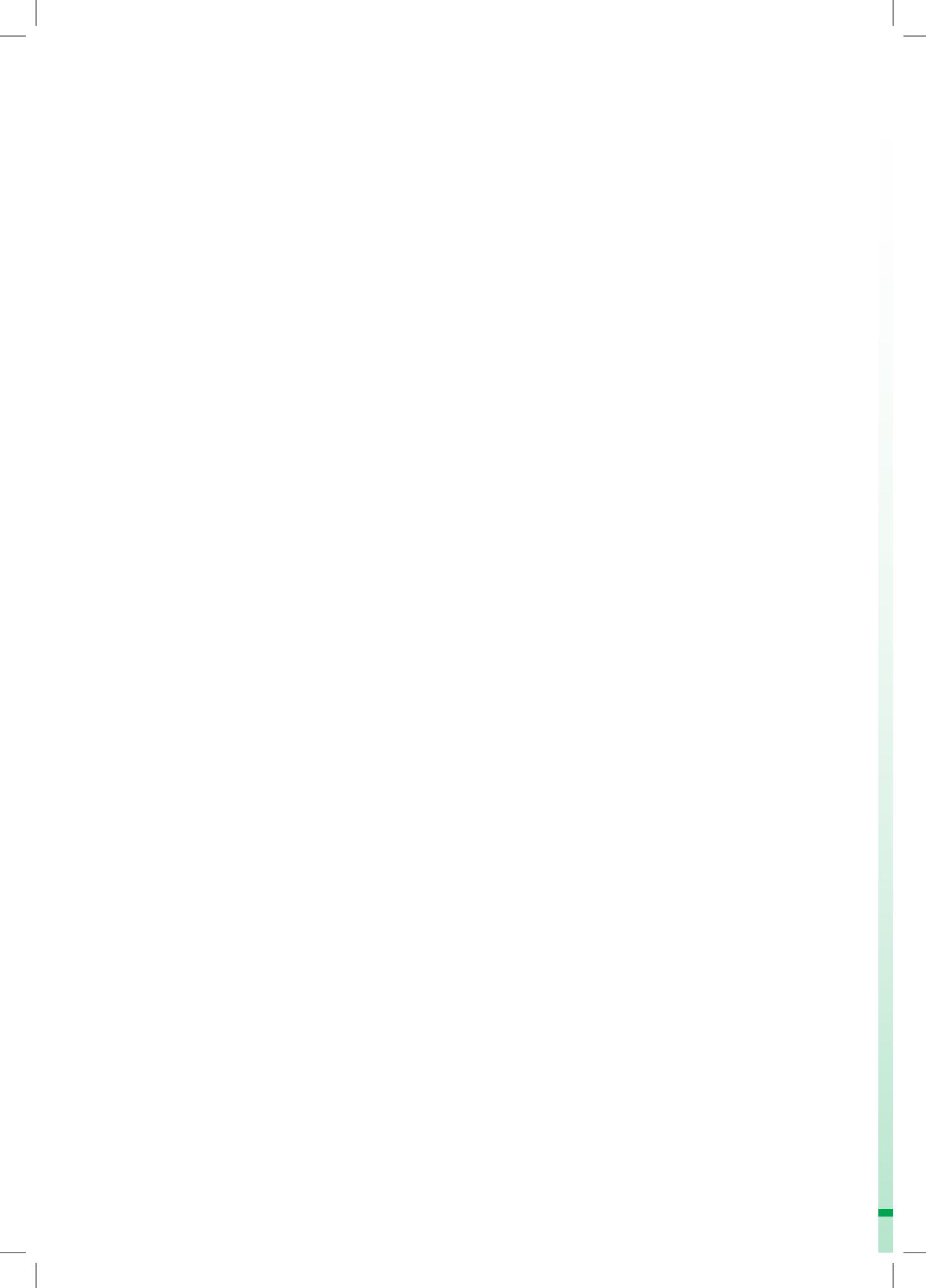

1. Ni ubuhe bubasha Muntu yahawe buruta ubw'ibindi biremwa?
2. Ni akahe kamaro k'ibidukikije?
3. Vuga ibintu bitatu wakora ngo ufate neza ibidukikije?

Isuzumabumenyi risoza umutwe wa mbere

1. Subiza ibibazo bikurikira wifashishije amagambo
ari mu dukubo
  - Muntu yaremwe mu ishusho.....
(y'Imana, y'inyamanswa)
  - Muntu atandukanye n'ibindi biremwa kuko
Imana yamuremanye..... (amaguru,
umutwe, ubwenge n'urukundo)
2. Maze kumenya ko ndi ishusho y'Imana :
  - Nakora iki kugira ngo nkomeze gusa n'Imana
yandemye?
  - Nzifata nte imbere ya bagenzi banje?
3. Huza amazina n'ubusobanuro

Amazina	ubusobanuro
Bizumuremyi	Imana ni umubyeyi
Harerimana	Imana ni umuremyi
Niyomugenga	Imana ni urukundo
Iradukunda	Imana ni umugenga wa byose

Ubushobozi bw'ingenzi bugamijwe:

Umunyeshuri azaba ashobora gusobanura icyaha n'imizi yacyo, kukirinda no gufasha abandi kutakigwamo.

Igikorwa mvumburamatsiko

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

1. Imana imaze kurema Muntu yamushyize he?
2. Imana imaze kurema Muntu yamuhaye ubuhe burenganzira?
3. Imana imaze kurema Muntu yamubujije iki?
4. Ese Muntu yubahirije itegeko ry'Imana?

2.1. Ibisobanuro by'ijambo icyaha n'imizi y'icyaha

Igikorwa 2.1

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

1. Vuga icyo ubona kuri aya mashusho?
2. Ni iyihe myitwarire mibi igaragara ku mashusho?
3. Iyi myitwarire mibi isobanua iki?

Icyaha ni ikintu kibi umuntu akora, uwo agikoreye kikamubabaza. Icyaha ni kibi kidutandukanya n'Imana. Umuntu akora icyaha igihe cyose akoze ikintu kibi abizi kandi abishaka. Muntu yaracumuye, asuzugura Imana. Natwe muri iki gihe turacumura igihe twiba, dusuzugura ababyeyi n'abaturera, dutukana, turwana, ndetse n'igihe dukora ibindi bikorwa bibi. Imizi y'icyaha ni ukwikuza, ishyari, inzika, irari n'uburakari.

Isuzuma 2.1

1. Icyaha ni iki?
2. Umuntu akora icyaha ryari?
3. Vuga ingero 2 z'imizi y'icyaha?

2.2. Ingaruka z'icyaha ku Mana no ku bantu

Igikorwa 2.2

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

1. Ingaruka z'icyaha cya Adamu na Eva ni izihe?
2. Tanga ingero eshatu z'ingaruka z'icyaha ku bantu?

Adamu na Eva bamaze gicumura bitandukanje n'Imana barihisha. Imana nayo yarabarakariye, ibirukana mu busitani bwayo, ibohereza guhinga ubutaka (Intangiro 3:23-24). Natwe hari igihe twihitiramo gukora nabi aho gukora icyo Imana ishaka. Ibyo byose bidutandukanya n'Imana, n'ababyeyi, ndetse n'abavandimwe. Mu ngaruka z'icyaha (Abaroma 6:23) harimo ibi bikurikira:

- Inzangano, amakimbirane, kubura amahoro, inzara, gufungwa, n'urupfu.
- Ibyaha bituma abantu batakaza icyizere. Abakora ibyaha ntabwo Imana ibishimira.

Isuzuma 2.2

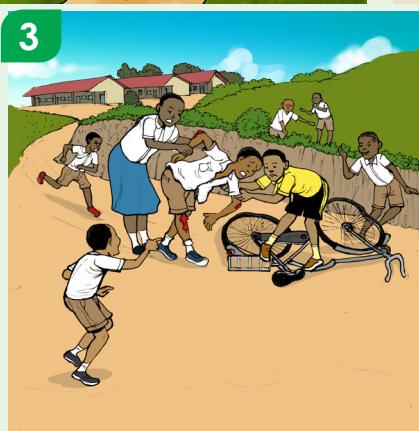
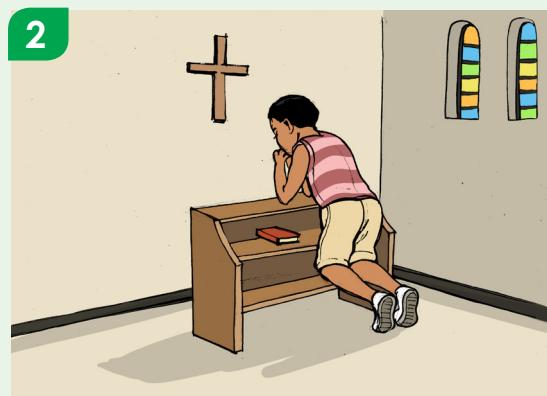

1. Ni iki gituma tugomba kwanga icyaha?
2. Tanga ingero ebyiri z'ingaruka z'icyaha ku muntu?
3. Nyuma y'iri somo ku mizi y'icyaha ni iki wakora kugirango wirinde icyaha?

2.3 Uburyo bwo gukumira no kwirinda icyaha (imigenzo mbonezabupfura)

Igikorwa 2.3

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

1. Sobanura ibyo ubona ku mashusho?
2. Kuki uriya mwana yanze kwakira ibyo umugabo bahuye yamuhaye?
3. Wavuga iki kubigaragara ku ishusho ya gatatu?
4. Vuga ibindi bikorwa byiza wakora kugira ngo wirinde icyaha.

Ibikorwa byiza dukora bivuye mu mutima wacu, tukabigira akamenyero ni imigenzo myiza. Iyo migenzo myiza idufasha kudahubuka mbere yo kugira icyo dukora, kutagira uwo turenganya muri byose, kwikomezamo umuco mwiza wo kwitangira abandi no kutagira irari ribi ridukurura mu cyaha. Ubushishozi, ubutabera, ukwhihangana no kutararikira ikibi ni imigenzo myiza yitwa imigenzo mbonezabupfura.

Icyaha cyangiza umubano wacu n'lmana niyo mpamvu tugomba kugikumira.

Isuzuma 2.3

Vuga imigenzo mbonezabupfura ine ,wakora kugira ngo wirinde icyaha icyo aricyo cyose

Isuzumabumenyi risoza umutwe wa kabiri

1. Icyaha cya Muntu yakoze ni ikihe?
2. Ibibi icyaha cyazaniye Muntu ni ibihe?
3. Igituma tugomba kwanga icyaha ni iki?
4. Ni ibihe byaha umwana ashobora gukorera umubyeyi cyangwa umuntu umurera?
5. Tanga ingero ebyiri z'imizi y'icyaha.
6. Subiza **yego** cyangwa **oya**
  - a. Ingaruka y'icyaha ku muntu ni ukwushima.
  - b. Adamu na Eva bihishe Imana kubera icyaha.

Ubushobozi bw'ingenzi bugamijwe:

Umunyeshuri azaba ashobora gusobanura uko Imana yujuje umugambi wayo wo gucungura abantu itora umuryango wa Isiraheli.

Igikorwa mvumburamatsiko

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

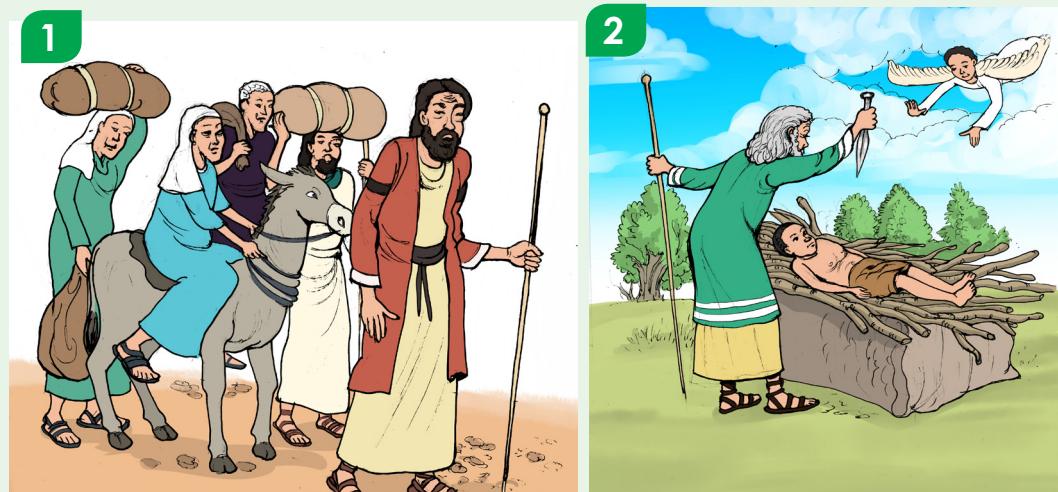

1. Ni bande mubona ku ishusho?
2. Abo mubona ku ishusho bashinzwe ubuhe butumwa?
3. Ese hari abandi bantu ba kera Bibiliya itubwira bayoboye umuryango w' Imana?

3.1. Itorwa ry'Aburahamu (Intangiro 12:1-5)

Igikorwa 3.1

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

1. Urabona iki kuri aya mashusho?
2. Aburahamu umuziho iki?
3. Umwana w'Aburahamu na Sara yitwa nde?
4. Ni irihe sezerano Imana yagiranye n'Aburahamu?

Aburahamu ni umuntu watowe n'Imana kugira ngo abe sekuruza w'abayisiraheri n'uwa kirisitu kandi abe n'umukurambere w'abemera bose.

Aburahamu n'umugore we Sara, babonye urubyaro muzabukuru, babyara Izaki.

Izaki abyaye Ezawu na Yakobo.

Yakobo yari atuye i kanahani, abyara abahungu cumi na babiri harimo uwitwa Yozefu

Isuzuma 3.1

1. Uhoreye ku ijambo ry'Imana ryasomwe Abrahamu ni muntu ki?
2. Uzuza iyi nteruro ukoreshje amagambo ari mu dukubo Aburahamu Imana yamutegetse ..... (Kubaza ubwato, kwambutsa abayisiraheli, Kwimuka akava mu gihugu cye akajya mu kindi gihugu Imana izamwereka).
3. Imana yasezeranyije iki Abrahamu?

3.2. Inkuru ya Yozefu (Intangiro 37-50)

Igikorwa 3.2

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

1. Yakobo abyaye abana bangahe?
2. Umwana Yakobo yakundaga kurusha abandi yitwa nde?
3. Kuki abana ba Yakobo bagurishiye umuvandimwe wabo?
4. Yozefu yageze mu Misiri ate?
5. Ibantu bibiri by'ingenzi byaranze ubuzima bwa Yozefu mu Misiri ni ibihe?

Yakobo yakundaga Yozefu cyane kuko yari yaramubyaye ageze mu zabukuru.

Abavandimwe ba Yozefu bamugiriye ishyari bamugurisha n'abamadiyani, nabo bageze mu misiri bamugurisha na Potifari umukobwa wa Farawo.

Igihe kimwe Yozefu yasobanuye inzozi za Farawo, amugira inama.

Farawo biramushimisha niko gukuramo impeta yari yambaye, ayambika Yozefu, bityo aba umutware. I Kanahani hateye inzara ,ituma umuryango wa Yakobo wose usuhukira mu Misiri gushaka icyo kurya.

Yozefu abonye bene se arabamenya arabakira, abaha ibibatunga.

Isuzuma 3.2

1. Kuki bene se bamugurishije?
2. Yozefu yageze mu Misiri ate?
3. Garagaza ibintu bibiri by'ingenzi byaranze ubuzima bwa Yozefu mu Misiri.
4. Ni iki kigaragaza ko Yozefu yari kumwe n'lmana ?
5. Uzuza izi nteruro ukoreshjeje amagambo ari mu dukubo
  - a. Yozefu yasonanuye inzozi zaroswe na..... (se Yakobo, na Farawo)
  - b. Bene se wa Yakobo bageze mu Misiri ..... ariko we ..... (bamumenya ,ntibamumenya, arabamenya)
6. Ni irihe somo twakura ku rwango bene se bamugiriye bakamugurisha mu Misiri ?

3.3. Imana ikura Abayisiraheli mu Misiri (Iyimuka 1:8-14)

Igikorwa 3.3

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

1. Iri shusho riragaragaza iki?
2. Vuga ibyaranze ubuzima bw'Abayisiraheri mu Misiri.
3. Ni nde wambukije Abayisiraheri inyanja itukura bava mu Misiri?

Mu gihugu cya Misiri haza kwima undi mwami utari waramenye Yozefu. Abwira ingabo ze, ati «Dore umuryango w'Abanyayisiraheli uranga ukaturuta ubwinshi kandi utaturusha amaboko, dushake uko tuwikiza. » Nuko abanyamisiri batangira kwanga urunuka abayisiraheri babakoresha imirimo y'ubucakara babatera kuzinukwa ubuzima bwabo. Imana yafashije Musa maze atahura

umuryango wa Isiraheli, awuvana mu Misiri awambutsa inyanja itukura , maze abayisiraheli batsinda abanyamisiri batera indirimbo isingiza Ikuzo ry'Imana (Iyimuka:15, 9-10).

Isuzuma 3.3

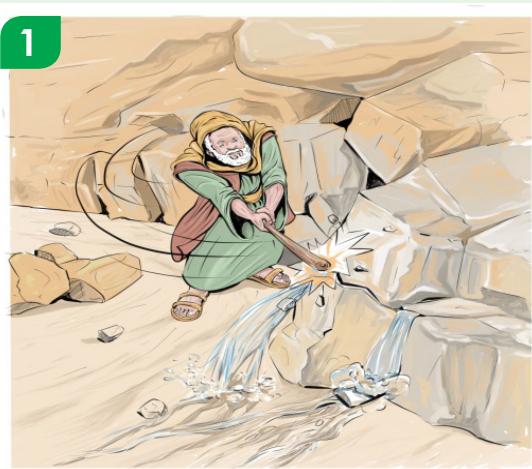

1. Uzuza ukoresheje amagambo ari mu dukubo (Aburahamu,Yozefu,Musa, ubucakara)
  - a. Imana yakuye abayisiraheri mu Misiri ikoresheje.....
  - b. Abayisiraheli bari mu misiri bakoreshejwe imirimo y' .....
  - c. Izaki ni umuhungu wa ..... .
2. Kuki abayisiraheli bafashwe nabi mu Misiri?

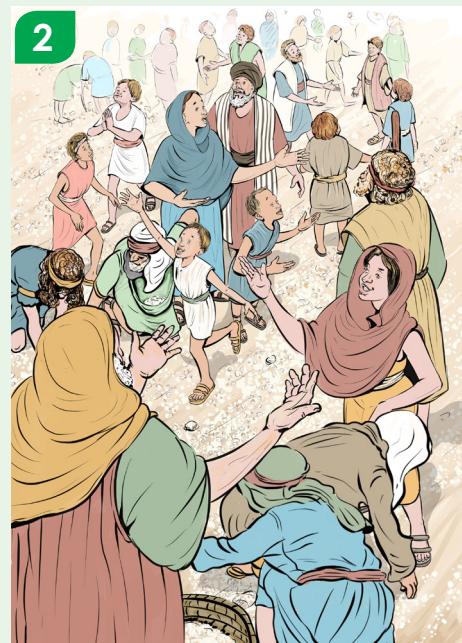
3.4. Imana yagaragaje urukundo mu butayu

Igikorwa 3.4

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

1

2

1. Aha hantu muri aya mashusho hameze hate?
2. Abayisiraheri bamaze kwambuka inyanja bagiye he?
3. Vuga ibibazo bibiri Abayisiraheri bahuye na byo mu butayu.
4. Ni iki Imana yagaburiye abayisiraheri mu butayu?

Abayisiraheli bamaze kwambuka inyanja itukura, Musa yabayo boye mu butayu, bahagirira ibibazo byinshi. Bagenze iminsi itatu batarabona amazi, inyota irabica batangira kwitotomba.

Musa atakambira Uhoro abaha amazi. Nyuma baza kugira inzara nyinshi, bongera kwijujuta babwira Musa na Aroni bati “inzara igiye kutwicira mu butayu twarasize ibiryo mu Misiri”. Nuko nimugoroba haduka inkware nyinshi mu ngando, mu gitondo basanga kubutaka utuntu tumeze nk’utubuto, twererana nk’urubura. Musa ababwira ko ari manu, umugati uhoro abahaye ngo barye.

Isuzuma 3.4

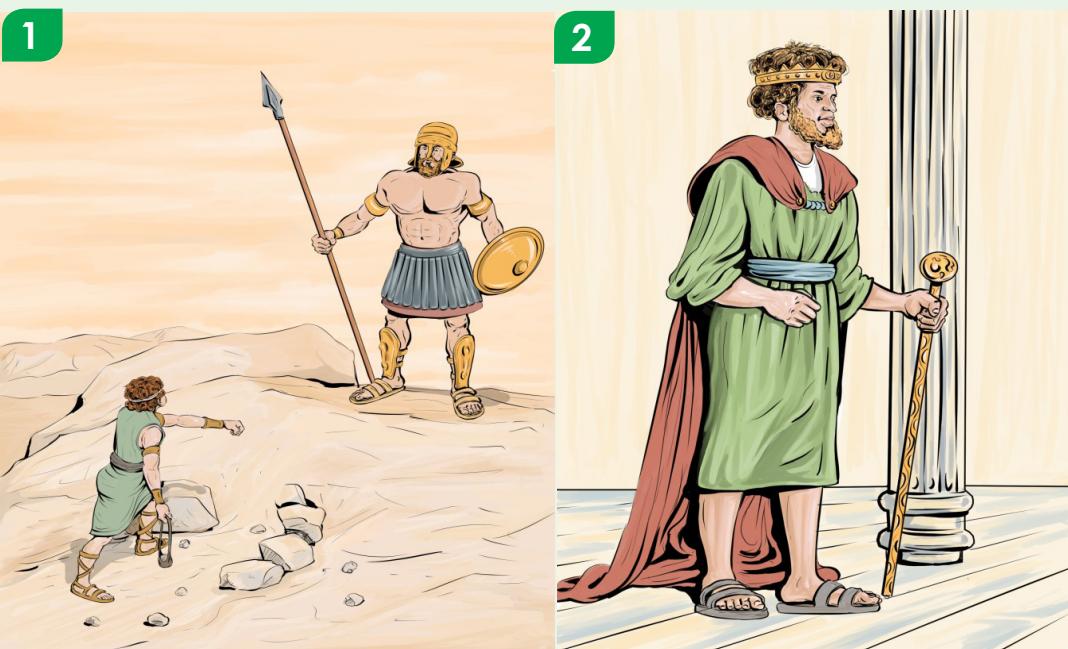

1. Vuga ibibazo bibiri bahuye nabyo mu butayu.
2. Ni iki Imana yagaburiye abayisiraheri mu butayu?

3.5. Inkuru ya Dawudi (1 Samweli 17:38,48-50)

Igikorwa 3.5

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

1. Ni izihe ntwaro Goliyati yari yitwaje?
2. Se wa Dawudi yari yitwaje izihe ntwaro?
3. Murabona ari nde wari ufite imbaraga zo gutsinda?
4. Ni nde watsinze ?
5. Tanga ingeri ebyiri z'abami ba Isiraheri.

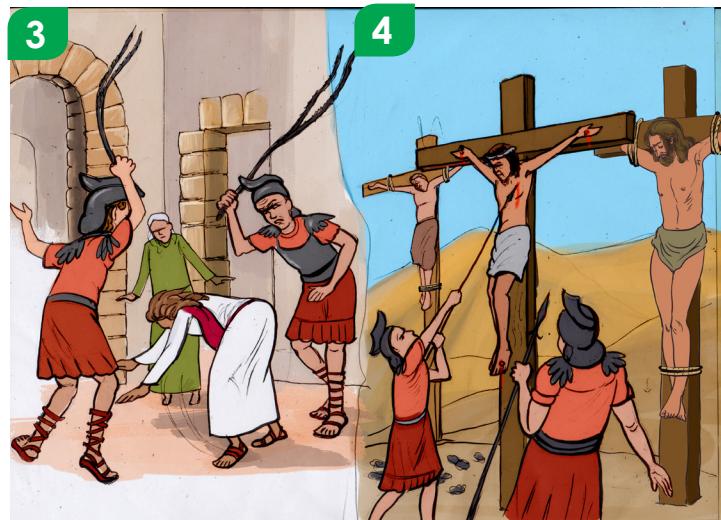
Dawudi yabaye urugero mu bami ba Isiraheli, yabaye indatsimburwa ku rugamba kuko yari kumwe n'Uwiteka. Dawudi yafashe ibuye ariteresha umuhumetso maze rikocora mu gahanga ka Goliyati ricengeramo agwa yunamye. Ubutwari bwa Dawudi bukomoka ku Mana kuko niyo yamuhisemo ngo abe umwami wa

Isiraheri.Dawudi yasimbuye Sawuli ku bwami, hanyuma Dawudi aza gusimburwa n'umuhungu we Salomoni (2 Samweli:2,4).

Isuzuma 3.5

1. Vuga ibintu bitatu byaranze ubuzima bwa Dawudi?
2. Ni irihe somo twakura ku ntsinzi ya Dawudi?

3.6. Imana yigaragarije muri Yezu Kirisitu

5

6

Igikorwa 3.6

1. Yezu Kirisitu ni nde?
2. Ni ibihe bikorwa bigaragaza ko Yezu ari Umwana w'Imana?
3. Tanga ingero 3 z'ibitangaza Yezu yakoze.
4. Nyuma yo kuzuka Yezu yagiye he?
5. Ese Yezu azagaruka?

Yezu wavutse ni we mukiza Imana yasezeranje abantu. Nyagasani Yezu yigaragarije amahanga yose, yigisha abantu Inkuru Nziza, akora ibitangaza aho anyuze hose: yahinduye amazi divayi mu bukwe bw'i kana, yatubuye imigati itanu n'amafi abiri, agaburira abantu ibihumbi bitanu. Yakijije abarwayi, yazuye abapfuye. Yezu yicishije bugufi, arakubitwa, abambwa ku musaraba, arapfa arahambwa nuko ku munsi wa gatatu arazuka. Ubu yicaye iburyo bwa se mu ijuru ni ho azava aje guciria abantu urubanza.

Isuzuma 3.6

1. Yezu yavukiye he ?
2. Tanga ingero ebyiri zigaragaza ko Yezu ari umwana w'Imana.
3. Igihe yezu abatizwa ijwi ryavuye mu ijuru ryavugaga ngo iki ?
4. Yezu yazuye nde ?
5. Yezu yatoye intumwa zingahe ? vugamo ebyiri uzi.

Isuzumabumenyi risoza umutwe wa gatatu

1. Ni iki Imana yasezeranje Aburahamu?
2. Mu Misiri, Yozefu yabonanye na bene se biturutse kuki?
3. Ni ubuhe buryo Abayisiraheri bambutse inyanja itukura?
4. Ni izihe mbaraga Dawudi yakoreshje mu gutsinda abafilisitiya.
5. Vuga ibitangaza bibiri Yezu yakoze.
6. Nakora iki kugira ngo abandi bana bamenye ko ndi inshuti ya Yezu Umwana w'Imana ?

Ubushobozi bw'ingenzi bugamijwe :

Umunyeshuri azaba ashobora gusobanura isano iri hagati y'ubutumwa bw'Imana n'amahoro ndetse no kwitabira ibikorwa by'amahoro.

Igikorwa mvumburamatsiko

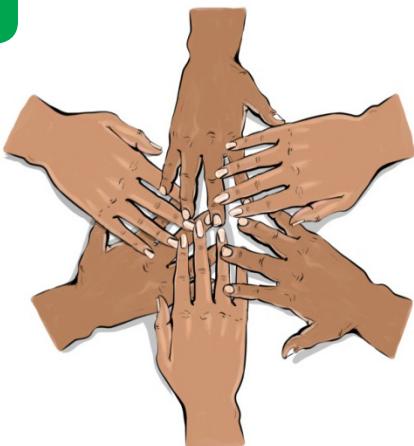
Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

1. Abantu mubona ku ishusho barakora iki?
2. Ni ikihe gikorwa kiza mubona kuri iri shusho?

4.1. Igisobanuro cy'ubutumwa bw'Imana n'amahoro

1

2

Igikorwa 4.1

1. Ni iki Imana idusaba aho turi hose ?
2. Ni iki kigaragaza ko umuntu afite amahoro?
3. Yezu abonekera intumwa ze bwa mbere yazibwiye ngo iki?

Amahoro ni impano y'Imana; ntidushobora kuyageraho, turi twenyine mu mbaraga zacu. Bibiriya mu mirongo yayo itandukanye, itugaragariza ko amahoro nta handi akomoka atari ku Mana. Yezu amaze kuzuka yasanze intumwa aho zari ziri arazibwira ati: «nimugire amahoro»(Yohani 20:19-20). Amahoro ni meza, tuyakunde, tuyishimire, tuyasakaze hose, kuko Imana idahwema kuyatwibutsa. Igicagaza ko abantu bafite amahoro ni ukubana neza nta makimbirane gutabarana no gufashanya. Iyo hari amahoro abantu baridagadura, bagakina imikino itandukanye kandi bagahurira mu matsinda yimakaza umuco w'amahoro.

Isuzuma 4.1

1. Ni ryari twavuga ko aho turi hari amahoro?
2. Ni iyihe myitwarire yabuza abandi amahoro?
3. Tanga inama y'icyo twakora ku ishuri ryacu ngo dukumire ibyatubuza amahoro.

4.2. Ibibuza amahoro

Igikorwa 4.2

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

1. Wifashishije amashusho, ni ibihe bikorwa wakwamagana bibuza amahoro mu bantu.
2. Tubwire ibindi bikorwa bibuza amahoro bitagaragara ku mashusho.

Muri iyi si yacu hari intambara z'urudaca n'imyiryane, imidugararo, urugomo n'iterabwoba. Impunzi ziri hirya no hino, ingo zirangwa n'amakimbirane arimo intonganya hagati y'umugabo n'umugore, ubusinzi, abana batawe n'ababyeyi, urubyiruko rurangwa no kunywa ibiyobyabwenge n'ibindi. Dukeneye abantu bazima bitangira amahoro.

Yezu atubwira ko abatera amahoro, bazitwa abana b'Imana.

Isuzuma 4.2

Subiza ibibazo bikurikira ukoreshhehe yego cyangwa oya mu Kazu kandi usobanure n'impamvu wahisemo igisubizo cyawe

1. Kunywa ibiyobya bwenge bitanga amahoro
2. Gushyamirana n'ababyeyi bacu bibuza amahoro
3. Kwiba ibikoresho bya bagenzi bacu bitanga amahoro
4. Gusengera hamwe ababyeyi n'abana bitanga amahoro
5. Gutabara mugenzi wange igihe agize ikibazo bimuha amahoro

4.3. Hahirwa abatera amahoro kuko bazitwa abana b'imana

Igikorwa 4.3

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

1

2

1. Witegereje aya mashusho, ni ibihe bikorwa wakora bigaragaza amahoro mu bantu?
  - a. Mu rugo
  - b. Ku ishuri
2. Urugo rufite amahoro rurangwa ni iki?
3. Ni ibihe bikorwa by'amahoro biri mu kigo cy'Ishuri ryacu?

Kubaka amahoro ni ukugira ibikorwa byiza. Kurwanya inabi mu bantu, kurangwa n'ineza mubo tubana. Nibwo buryo nyabwo bwo kubaka amahoro n'urukundo rwa kivandimwe. Ibyo bikwiye kuyobora imibanire y'abantu, haba hagati yabo ndetse no mu miryango bakomokamo. Urugo rufite amahoro rurangwa n'ibyishimo, urukundo no gusangira.

Yezu atubwira imyitwarire ikwiye kuturanga: atwigisha buri gihe urukundo rutagira umupaka, atwigisha gukunda abatwanga no gusabira ibyiza abadutoteza (Mt 5, 44). Mu kigo cyacu, habamo ibikorwa bishyigikira amahoro: Ibiganiro duhabwa n'abayobozi bacu, amatsinda y'urungano ndetse no mu isibo yacu barayatwibutsa.

Isuzuma 4.3

Uzuza iyi migani ukoreshheje amagambo ari mu dukubo.

1. Abagiye inama Imana.....
(irabahunga, irabasanga)
2. Abishyize hamwe.....(ntacyo
bageraho, nta kibananira)
3. Tanga ingero ebyiri zigaragara mu ndamukanyo
z'abanyarwanda bifurizanya amahoro.

4.4. Amahoro n'ubutabera

Igikorwa 4.4

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

1. Urahabona iki kuri iri ishusho?
2. Kubera iki ari byiza gushyikiriza ubutabera umuntu wakoze ibintu bibi?

Kwimakaza Umuco w'amaharo n'ubutabera ni inshingano yacu twese: abato n'abakuru, abayobozi n'abayoborwa. Ushaka kuba umwana w'Imana koko agomba kugendera kure ibikomeretsa abandi, kubakura umutima, kubahahamura, kubabuza amahoro yaba ay'inyuma cyangwa ayo ku mutima. Igihe cyose tubonye umuntu ubuza abandi amahoro, tujye tubimenesha abayobozi bacu hakiri kare

Isuzuma 4.4

Uzuza izi nteruro zikurikira:

1. Mu kagari kacu hari inteko
y'..... ikemura amakimbirane
hagati y'abantu (abunzi, abarimu)
2. Mwakwitabaza uruhe rwego muhuye n'ibibazo
bikurikira:
  - a. Ukorewe ihohoterwa rishingiye ku gitsina.
  - b. Ababyeyi bagukuye mu ishuri
  - c. Umwarimu yagukubise cyane kandi urengana
  - d. Umunyeshuri mugenzi wawe yagutwariye
ibikoresho by'ishuri.

4.5. Akamaro k'ubutabera n'amahoro

Igikorwa 4.5

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

1

2

1. Uhoreye ku mashusho ubona, sobanura ukuntu ubutabera buzana amahoro.
2. Sobanura ukuntu wakubahiriza ubutabera n'amahoro nk'umwana muto ku ishuri.

Ubutabera ni ukutagira uwo urenganya, umubeshyera cyangwa umuhohotera. Ubutabera nyabwo butanga amahoro. Uwateje amakimbirane, akwiye kubibazwa, akabisabira imbabazi. Kugira ngo tugere ku mahoro arambye uwahemukiwe nawe akwiye gutanga imbabazi abikuye ku mitima. Inabi ntikatuganze, ahubwo abagiranye ikibazo bajye bihitira kwiyunga. Kugira inzika mu mitima no Kwhiorera ni bibi. Ni byiza gukemura ibibazo mu mahoro no mu bwumvikane.

Isuzuma 4.5

Vuga akamaro k'ubutabera , mu rugo no ku ishuri ?

Isuzumabumenyi risoza umutwe wa kane

1. Uzuza interuro zikurikira:
  - a. Mbasigiye .....mbahaye amahoro yanje.
  - b. Hahirwa abatera.....kuko bazitwa.....
...b'Imana.
2. Tanga ingero eshatu z'ibintu bibangamira amahoro.
3. Hitamo igisubizo gikwiye
  - a. Twabona amahoro tunyuze mu kurwana.
  - b. Kubana n'abandi neza bituma tugera ku mahoro.
  - c. Kugira amafaranga n'ubutunzi bitanga amahoro
4. Ubutabera buzana amahoro bute?

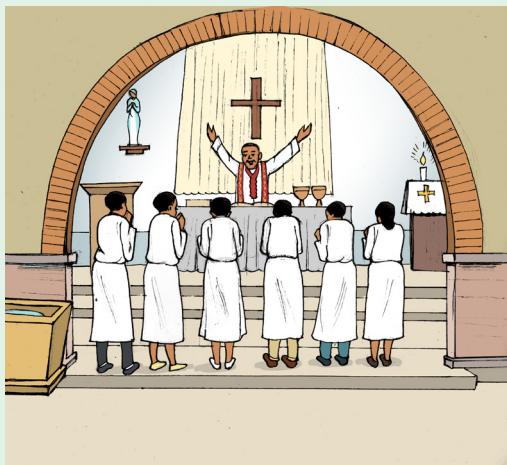
UMWIHARIKO W'ABAGATULIKA

Ubushobozi bw’ingenzi bugamijwe:

Umunyeshuri azaba ashobora kuvuga adategwa isengesho ry’indangakwemera no gusobanura akamaro k’amasakaramentu y’ibanze.

Igikorwa mvumburamatsiko

Itegereze iyi ishusho usubize ibibazo bikurikira.

1. Vuga ibyo ubona kuri iri shusho.
2. Sobanura igikorwa aba bantu barimo gukora?
3. Kuki abantu basengera mu madini atandukanye?

1.1. Indangakwemera gatorika:

Isengesho rya Nemera Imana Imwe

Nemera Imana Data, Ushobora byose waremye ijuru n'isi.

Nemera n'Umwana we w'ikinege Yezu Kirisitu Umwami wacu, wasamwe ku bwa Roho Mutagatifu akabyarwa na Bikira Mariya,

akababara ku ngoma ya Ponsiyo Pilato,

akabambwa k'umusaraba agapfa agahambwa akamanukira mu irimbi,

ku munsi wa gatatu akazuka,

akajya mu ijuru akaba yicaye iburyo bw'Imana Data ushobora byose,

Niho azava aje guciria Imanza abazima n'abapfuye.

Nemera Roho Mutagatifu na Kiiliziya gatolika ntagatifu n'urusange rw'abatagatifu,

n'uko abanyabyaha babikizwa,

n'ukoabantu bazazuka bakazabaho iteka.

Amina

Igikorwa 1.1

1. Isengesho ry'indangakwemera rigizwe n'ingingo zingahe?
2. Ni akahe kamaro k'indangakwemera ?
3. Vuga nibura ingingo eshanu ziri mu ndangakwemera.

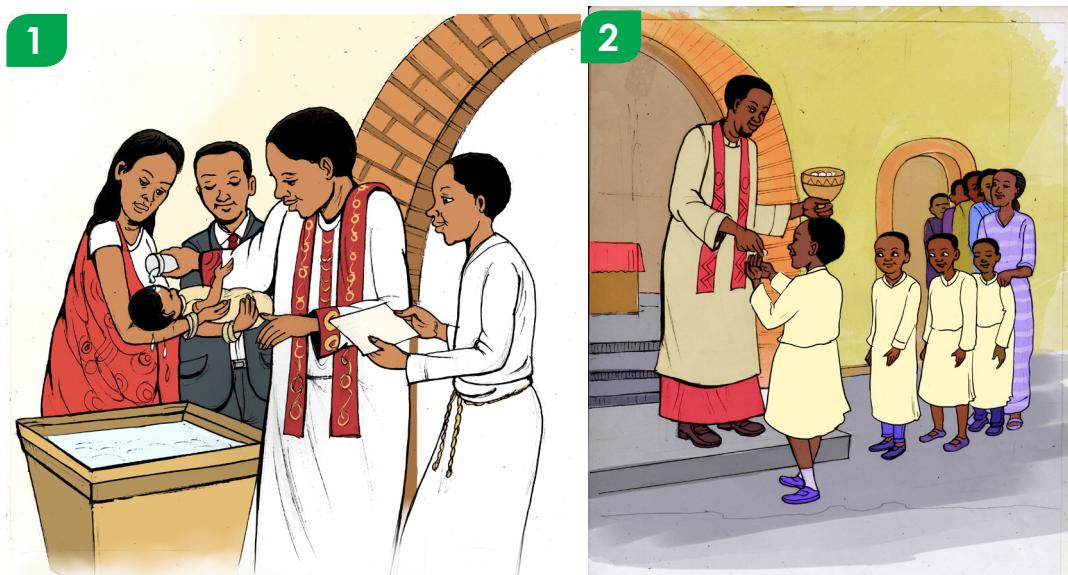
Isuzuma 1.1

Subiza ibibazo bikurikira

1. Indanga kwemera igizwe n' ingingo zingahe?
2. Vuga ingingo eshatu zibanza.
3. Ku munsi wa pasika duhimbaza iki? Tubisanga mu ngingo yakangahe y'indangakwemera?

1.2. Amasakaramentu y'ibenze

Igikorwa 1.2

1. Vuga amasakaramentu uzi?
2. Amasakaramentu amarira iki Abakiristu?

Amasakaramentu ni ibimenyetso bigaragara by'impano n'urukundo by'Imana byashyizweho na Kirisitu maze bihabwa Kiliziya ye ngo bijye bitagatifuza imbaga y'abamwemera. Amasakaramentu y'ibanze ni atatu, ariyo Batisimu, Ugukomezwa n'Ukaristiya.

Batisimu ni isakaramentu Kirisitu adukirizamo icyaha cy'inkomoko, n'ibyaha byacu bwite twakoze tutarabatizwa, akaduha ubugingo bushya bw'abana b'Imana muri Kiliziya ye.

Ukaristiya ni isakaramentu ririmo Yezu Kirisitu ubwe rwose, n'umubiri we n'amaraso ye, mu bimenyetso by'umugati na divayi, akatubera icyarimwe igitambo, ifunguro n'incuti tubana.

Ugukomezwa ni isakaramentu Yezu wazutse aduheramo imbaraga zihariye za Roho Mutagatifu, zituma tubera Kirisitu abagabo mu bantu. Akamaro k'amaskalamantu: Abemera binjira kandi bakagira uruhare ku buzima bw'Imana. Amasakaramentu akomeza kandi akuzuza ukwemera n'imbuto zako ku muntu uyahabwa, kandi akanafasha mu guhuriza hamwe abemera Kirisitu bose mu muryango umwe ari wo Kiliziya.

Isuzuma 1.2

1. Vuga isakaramentu riduhanaguraho icyaha cy'inkomoko rikatwinjiza mu muryango w'abana b'Imana.
2. Ni murihe sakaramentu umugati na divayibihinduka umubiri n'amaraso bya Kirisitu ?
3. Ni murihe sakaramentu turonkeramo ingabire za Roho Mutagatifu ?

Isuzumabumenyi risoza umutwe wa mbere.

1. Indangakwemera gatorika igizwe n'ingingo zingahe?
2. Amasakaramentu ni iki?
3. Amasakaramentu y'ibanze ni angahe?
4. Huza amasakalamentu n'ubusobanuro bwayo

Isakaramentu	Igisobanuro
Batisimu	isakaramentu Yezu wazutse aduheramo imbaraga zihariye za Roho Mutagatifu, zituma tubera Kristu abagabo mu bantu.
Ukarisitiya	isakaramentu Kirisitu adukirizamo icyaha cy'inkomoko, n'ibyaha byacu bwite twakoze
Ugukomezwa	isakaramentu ririmo Yezu Kirisitu ubwe rwose, n'umubiri we n'amaraso ye, mu bimenyetso by'umugati na divayi, akatubera icyarimwe igitambo, ifunguro n'incuti tubana

IBITABO BYIFASHISHIJWE

1. Bibiliya Ntagatifu. (1997). Kinshasa: Verbum Bible.
2. Société Biblique du Rwanda. (2004). Bibiliya Ijambo ry 'Imana. Kigali: Societe Biblique du Rwanda
3. Inama y'Abepisikopi Gatorika mu Rwanda. (2007). Integanyanyigisho y'Iyobokamana Gatolika mu Mashuri Abanza, umwaka wa mbere, Nteze Amatwi Dawe, igitabo cy'umwarimu. Kigali: Pallotti-Presses.
4. SNEC. (1987). Nkura nunguka ubugingo bw'Imana. igitabo cy'umwarimu. umwaka wa kibili. Kabgayi.

UMWIHARIKO KU BIYISILAMU

Igikorwa mvumburamatsiko

Umutesi Hadija ni umunyeshuri wiga mu kigo cya Kavumu musulima. Yifuza kumenya byinshi ku idini ye. Umunsi umwe yabajije Kabera amubwira ko kuba yambara kiyisilamu bihagije nta kindi gikenewe. Ese kuri wowe kuba umuyisilamu bivuga iki? Ni ibihe bisabwa kugira ngo umuntu yemerwe kuba umuyisilamu wuzuye.

1.1. Kwemera Imana imwe rukumbi

Igikorwa 1.1

Bagabo ni umunyeshuri wiga mu mwaka wa Kabiri w'amashuri abanza. Kuri we hariho Imana nyinshi. Avuga ko iyo yabonye amanota asenga Imana ishinzwe amanota ikayamuha. Ngo iyo yarwaye asenga indi mana ishinzwe abarwayi ikamukiza.

Ese nawe wemera kimwe na Bagabo ko habaho Imana nyinshi ? Sobanura.

Abayisilamu bemera ko Imana ari imwe rukumbi ko ariyo mugenga wa byose, ko ariwe ukwiye gusengwa ndetse bakanemera ko Muhamedi ari intumwa yayo. Bityo Uwemera w'umuyisilamu agomba kwemera ibi.

- Imana ni imwe rukumbi kandi iba mu ijuru
- Imana irihagije mu bikorwa byayo nta bufasha ikenera
- Imana ntiyabyaye cyangwa ngo ibyarwe
- Imana ni umuremyi w'ljuru n'isi n'ibirimo byose(Rurema)

Umwihariko wa Allah mu gusengwa n'ububi bwo kumubangikanya (Shirki). Imana ni imwe rukumbi niyo ikwiye gusengwa no kubahwa. Bityo rero gusenga ibindi bitu bitari Imana cyangwa kuyibangikanya nabyo ni icyaha kiganisha mu bihano by'umuriro utazima.

Isuzuma 1.1

Subiza ibibazo bikurikira

Ni irihe zina ry'Imana ? Imana yaba yaraturutse he ? Ese Imana itandukanye n'ibindi biremwa ? sobanura.

1.2. Kwemera Abamalayika b'Imana

Igikorwa 1.2

Kuri wowe abamalayika niki ? Bakomotse he ? ukeka ko bafite izihe nshingano mu isi ?

Umuysilamu nyawe yemera abamalayika ari abagaragu b'Imana bubashywe. Baremwe n'Imana kandi bakaba ariwe basenga bakanumvira amategeko ye uko bisabwa : : ingero z'abamalayika :

- **Djibril** : Umuyobozi w'abamalayika bose ushinzwe kugeza ubutumwa ku bahanuzi

- **Miikail** : Malayika ushinzwe gukwirakwiza amafunguro mu biremwa no kugusha imvura
- **Israfil** : Malayika ushinzwe kuzavuza impanda ku munsi w'imperuka abantu bakazuka
- **Izrail** : Ashinzwe urupfu rw'ibiremwa
- **Malakul Mawti** : Malayika ushinzwe gukuramo roho z'abantu igihe bapfuye.

Isuzuma 1.2

Ni iyihe nkingi ya kabiri mu nkingi 6 z'ukwemera?

Vuga akamaro k'aba bamalayika bakurikira

Mikayile.....

Djibril.....

Israfil .....

1.3. Kwemera ibitabo by'Imana

Igikorwa 1.3

Ni ibihe bitabo by'Imana uzi bikoreshwa mu gusenga ?

Ese bitandukaniye he n'ibindi bitabo bisanzwe

Inkingi ya gatatu ya Islamu ni Ukwemera ibitabo by'Imana. Ibi bitabo byahawe abantu ngo babisome bigenge imyitwarire, kandi intumwa zibyigishe abantu. Ibi bitabo ni ibi bikurikira :Tawurat, Suh'fi, Zaburi na Injili, na korowani.

- **Tawurat** : Ni igitabo Imana yahaye intumwa yayo Mussa
- **Suh'fi** : Ni igitabo Imana yahaye intumwa yayo Ibrahim
- **Zaburi** : Ni igitabo Imana yahaye intumwa yayo Dawuda
- **Ivanjili/Injili** : Ni igitabo Imana yahaye intumwa yayo Issa (Yesu)
- **Korowani** : Ni gitabo cyahishuriwe intumwa y' Imana Muhamadi. Korowani ikubiyemo ibitabo byabanje.

Isuzuma 1.3

Ni iyihe nkingi ya gatatu mu kwemera kwa kiyisilamu ? Vuga ibitabo by'Imana byahawe abantu ngo babisome. Abayisilamu bemera ko Imana ari umuremyi n'umugenga w'ibiraho byose ibiboneka n'ibitaboneka.

1.4. Kwemera Intumwa z'Imana n'abahanuzi

Ni ukwemera ko Allah yohereje intumwa n'abahanuzi ku biremwa uwazibimburiye ni Adamu, Nuhu, Ibrahim, Musa, Isa n'abandi. Uwabasoreje ni Muhamadi. Imana iti: Muvuge muti "twemeye Imana nibyo yatumanuriye, n'ibyo yamanuriye Ibrahim, Ismael, Ishaka na Yakobo n'urubyaro rwabo. N'ibyahawe Musa na Issa n'ibyahawe abahanuzi biturutse Ku Mana yabo.

Ingero z'intumwa z'Imana n'abahanuzi

- **Intumwa:** Muhammadi, Nuhu, Mussa, Issa, Dauda, Ibrahim
- **Abahanuzi:** Idrissa, Ayubu, Yakusu, Ismael,...

**Dore zimwe mu ntumwa n'abahanuzi ndetse
n'ibyaziranze**

	Intumwa/ Abahanuzi	Icyayiranze
1	Adamu	Niwe abantu bose bakomotseho, we n'Umugore we Eva bagomeye Imana birukanwa muri Edeni
2	Nowa (Nuhu)	Yabanye n'abantu batemera Imana imuha ubutumwa bwo kubabwira ko Imana ari imwe rukumbi
3	Ibrahimu	Yubashye Imana aba n'umukurambere w'abemera bose

4	Ayubu	Yarababaye cyane arageragezwa ariko yakomeje Kubaha Imana
5	Musa	Yoherejwe mu Misiri guhamya Ko Imana ari imwe rukumbi
6	Issa	Ni Umuhanuzi ukomeye cyane kandi ufatwa nk'igitangaza kigaragaza ubushobozzi bw'Imana, kuko Mariya yamubyaye atarigeze agira umugabo.

Isuzuma 1.4

1. Vuga intumwa y'Imana yabimburiye izindi unavuge iyazisoreje.
2. Sobanura muri macye ibyaranzé Umuhanuzi Ayubu.
3. Ni iyihe ntumwa y'Imana yiswe Umukurambere w'abemera ?

1.5. Kwemera umunsi w'imperuka, ubuzima nyuma y'urupfu, izuka, ijuru n'umuriro

Igikorwa 1.5

Utekereza ko ari nde mugenga w'isi n'ibiyiriho byose? Buri gihe tubona abantu barwara bakanapfa. Utekereza ko bajyahe iyo bapfuye? Sobanura.

Ni ukwemera ko hari umunsi w'izuka Allah azahurizaho ibiremwa byose, niwo munsi Allah azazura abantu abavana mumva zabo. Kugira ngo abemeye bagakora ibiza bagororewe ijuru naho abahakanye bagakora ibibi bahanishwe ibihano by'umurimo utazima. Bityo, abayisilamu bemera ko abantu nibapfa bazazuka.

Dore bimwe bemera kubijyanye n'izuka:

- **Umunsi w'imperuka:** Ni umunsi ukomeye Imana izagaragazaho ibikorwa abantu bakoraga bakiri ku isi
- **Ubuzima nyuma y'urupfu:** Iyo abantu bapfuye bakomeza ubundi buzima butandukanye n'ubwo bari bafite
- **Izuka:** Abantu bazazurwa n'Imana ku munsi w'izuka maze bajye aho Imana izabereka arinaho bazacirwa imanza.
- **Ibarura:** Ku munsi w'imperuka abantu bazahurizwa hamwe maze Imana ikore ibarura mu buhanga bwayo buhambaye.
- **Ijuru:** Abakora ibikorwa byiza hano ku isi bazahembwa kujya mu ijuru
- **Umuriro:** Abakoze ibyaha bagapfa bataricuza ku Mana bazahanishwa kujya mu muriro.

1. Sobanura aya magambo akurikira :
  - a. Umunsi w'imperuka.
  - b. Ubuzima nyuma y'urupfu.
2. Sobanura impamvu izatuma Imana izura abapfuye k'umunsi w'imperuka.

1.6. Kwemera igeno ry'Imana mu byiza no mu bizazane

Ni ukwemera ko Allah yagennye ibizaba ukanemera ko Allah azi byose by'abagaragu be n'igihe bizabera mbere y'uko abarema, kandi ibyo yabyanditse ku rubaho rurinzwe, bityo ibibaye ku muntu ntibiba byagombaga kumuhusha n'ibihushije umuntu ntibyagombaga kumubaho.

Igikorwa 1.6

Karima atuye mu mudugudu w'amahoro. Umuryango we uba mu bukene bukabije ku buryo rimwe na rimwe Babura ibyo kurya. Indwara n'ibyago ntibisiba mu rugo rwabo. Nyamara abo bavukana ni abaherwe cyane bose batuye mu mugi wa Kigali. Karima ahora aganya avuga ko ahuye n'Imana yamubaza impamvu yamugize ityo.

Ese utekereza ko ubukene Karima afite n'ibyago abiterwa n'Imana. Sobanura igitekerezo cyawe.

Imana yaravuze iti: Niwe waremye ubuzima n'urupfu kugira ngo abagerageze: Qur'an 67:2

Ibijyanye no kwemera igeno ry'Imana ni ibi bikurikira:

Kugena ibyiza byose:

- Imana niyo mugenga wa byose. Niyo igenera ibiremwa byose ibibitunga ikabiha amafunguro
- Imana niyo igenera ibiremwa byayo izuba, imvura amazi, umwuka duhumeka, ubutunzi, n'ibindi byiza byinshi abantu batunze

Imana niyo igena ibyago n'ibigeragezo:

Imana niyo igenera abantu ibigeragezo ngo isuzume ukwihangana kwabo: urugero rw'ibigeragezo ni nk'ubukene, uburwayi, amapfa, imvura idasanzwe, urupfu.

Ikitonderwa: Kwemera igeno ry'Imana ntibivuga kwiyicarira udakora ngo uraritegereje. Ahubwo ugomba gukorana umurava ugaharanira ikigufitiye akamaro, kuko iby'Imana yakugeneye bisabako ugira uruhare mukubishakisha kugirango ubigereho.

Isuzuma 1.6

1. Kwemera igeno bisobanuye iki ?
2. Umurongo wa Qur'an 67 :2 uvuga iki kubijyanye n'igeno ?
3. Ese ko Imana ariyo igenera ibiremwa byose ibibitunga ikabiha amafunguro, kuki abantu basabwa gukora ? Ese ubona abantu batari bakwiriye kwiyicarira ntibakore ? Sobanura.

Isuzumabumenyi risoza umutwe wa mbere

1. Vuga amahame agize imyemerere ya kiyisilamu.
2. Hirya no hino tuhabona abantu basenga ibindi bitari Imana bakaba aribyo batura amasengesho yabo ndetse n'ibindi bikorwa. Ese wabagira iyihe nama ?
3. Uzuza interuro ukoresheje amagambo akurikira : Djibril, Miikail, Israfil, Izrail, Malakul Mawti
  - a. .... azavuza impanda k'umunsi w'imperuka.
  - b. .... niwe muyobozi w'abamalayika bose.
  - c. .... ashinzweurupfu rw'ibiremwa.
  - d. .... niwe ushinzwe gukwirakwiza amafunguro mu biremwa no kugusha imvura.
4. Ni ukubera iki Imana yahaye abantu ibitabo ?
5. Vuga itandukaniro rya Qur'an (Korowani) n'ibindi bitabo.
6. Ni irihe tandukaniro riri hagati y'intumwa n'umuhanuzi ?
7. Ni kuki Imana igenera abantu ibyago ndetse n'ibigeragezo kandi ibakunda ?

Igikorwa mvumburamatsiko

Fata mu mutwe unasobanure amwe mu magambo y'Imana akubiye muri izi sura.

Ubushobozi bw'ingenzi bugamijwe

Umunyeshuri azaba shobora kuvuga amasura cumi n'atandatu mu mutwe.

2.1. Gusoma Surat Al-Fat'hat.

Igikorwa 2.1

Ni ibihe bisobanuro bya Surat al Fatihat?

Surat ya 1: Al fatihat (urufunguzo) yahishuriwe i makkah. igizwe n'imirongo 7.

Bismillahi, rahmani, rahim	Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi.
1. Alhamdulillahi rabil alamina	1. Ishimwe n'ikuzo byuzuye bikwiye Allah, Nyagasan i w'ibiremwa byose.
2. Arahmani, rahim	2. Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi.
3. Maliki yawumi diini	3. Umwami wihariye wo ku munsi w'imperuka.
4. Iyaka na'abudu wa iyaka nasta'inu	4. Ni wowe wenyine dusenga, ni nawe wenyine twiyambaza.
5. Ihdina swiratal mustaqiim	5. Tuyobore inzira igororotse.
6. Swirata ladhina an'amta alayhim, ghayril magh'dubi alayhim wala dwaliina	6. Inzira y'abo wahundagajeho inema, itari iy'abarakariwe cyangwa abayobye.

Isuzuma 2.1

1. Subiza ibi bibazo bigufi kuri Surat Al Fatihat.
  - a. Surat Al Fatihat ni isura ya kangahe ?
  - b. Ese yahishuriwe he ?
  - c. Ifite imirongo ingahe ?
2. Soma Surat Al Fatihat unavuge ibisobanuro byayo

2.2. Gusoma Surat Al-Fiili.

Igikorwa 2.2

Ni ibihe bisobanuro bya Surat al Fiili?

Surat ya 105 al-fiil (inzovu) yahishuriwe i makkah igizwe n'imirongo 5.

Bismillahi, rahmani, rahiim	Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi.
1. Alam tara kayfa fa'ala rabuka bi asw'habil fiili,	1. Ese (yewe Muhamadi) ntiwamenye uko Nyagasan i wawe yagize abagabye igitero bari ku nzovu (baje gusenya ingoro ya Allah Al Kaabat iri i Maka)?
2. Alam yaj'al kaydahum fii tadw'lil	2. Ese umugambi wabo mubisha ntiyawuburijemo?
3. Wa ar'sala alay'him twayiran abaa biil	3. Nuko akabohereza uruhuri rw'inyoni,
4. Tar'miihim bihijiratin min sijil	4. Zikabatera amabuye y'ibumba yatuye,
5. Faja'alahum ka'asw'fi ma'akul	5. Maze abagira nk'ibyatsi byakanjakanjwe.

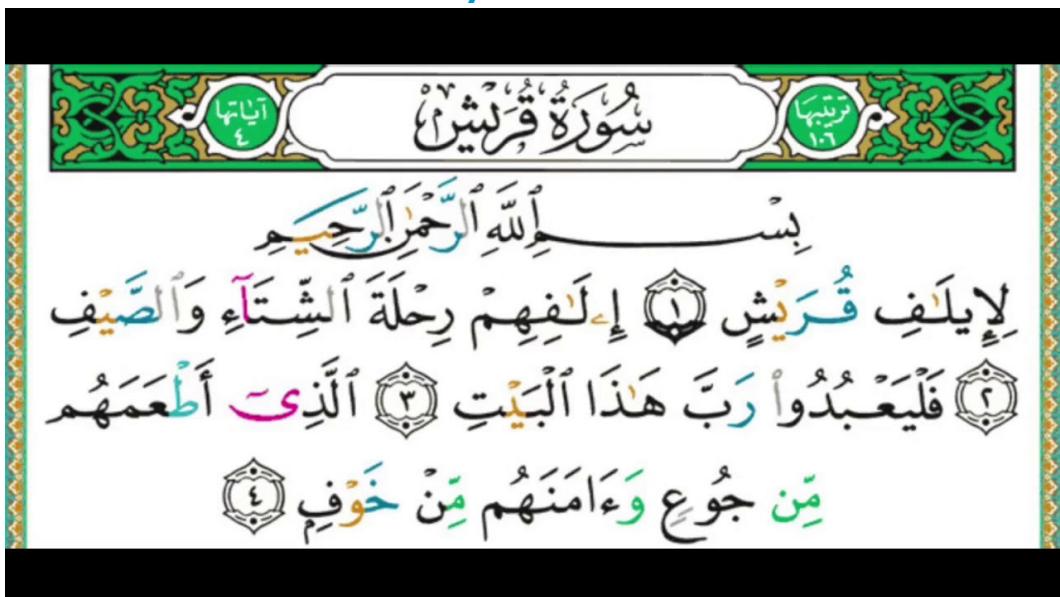

Isuzuma 2.2

1. Subiza ibi bibazo bigufi kuri Surat Al Fiili.
  - a. Surat Al Fiili ni isura ya kangahe ?
  - b. Ese yahishuriwe he ?
  - c. Ifite imirongo ingahe ?
2. Soma Surat Al Fiili unavuge ibisobanuro byayo.

2.3. Gusoma Surat Qurayishi.

Igikorwa 2.3

Ni ibihe bisobanuro bya Surat Qurayishi?

Surat Ya 106 Al-Quraysh¹¹ (Abakurayishi)

Yahishuriwe I Makkah Igizwe Na Ayat (Imirongo) 4.

Bismillahi, rahmani, rahiimi 1. Li iilafi qurayshi 2. lilafihim rih'lata shitaa-i wa swayfi 3. Fal ya'abudu raba hadhal bayti 4. Aladhi atw'amahum min ju-u-i, wa amanahum min khawufi	Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi. 1. Kubera imibanire y'aba Quraish (mu mujyi wabo), 2. No kubera ingendo zabo (z'ubucuruzi) zo mu gihe cy'ubukonje no mu cy'impeshyi (batekanye), 3. Bityo, nibagaragire (Allah) Nyagasani nyir'iyi nzu (Al Ka'aba), 4. (We) wabagaburiye mu gihe cy'amapfa, ndetse akanabaha umutekano mu gihe cy'ubwoba.
--	---

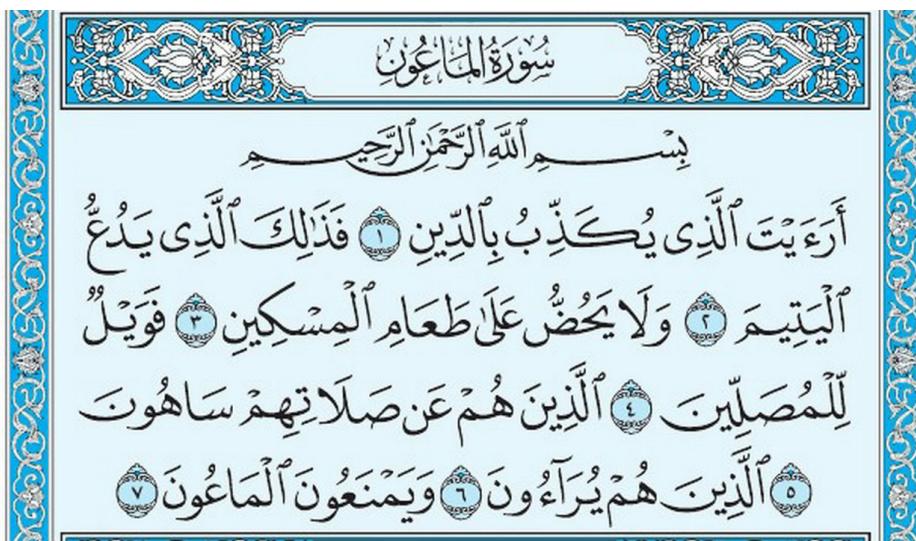

Isuzuma 2.3

1. Subiza ibi bibazo bigufi kuri Surat Al Quraysh.
  - a. Surat Al Quraysh ni isura ya kangahe ?
  - b. Ese yahishuriwe he ?
  - c. Ifite imirongo ingahe ?
2. Soma Surat Al Quraysh unavuge ibisobanuro byayo.

2.4. Gusoma Surat Al Ma-Una.

Igikorwa :

Ni ibihe bisobanuro bya Surat Al Ma-Una?

Surat Ya 107 Al-Ma-Una (Ibikoresho Byo Mu Rugo)
Yahishuriwe I Maka Igizwe N'imirongo 7.

Bismillahi, rahman, rahiim	Ku izina rya Allah , Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi.
1. Ara ayta ladhi yukadhibu bidiini	1. Ese wamenye uhinyura umunsi w'ibihembo?
2. Fadhalika ladhi yadu'u liyatim	2. Uwo ni wa wundi uhutaza imfubyi,
3. Wala yahudwu ala twa'amil miskiini	3. Ntanashishikarize (abandi) kugaburira abakene,
4. Fawayilu lilmuswalina,	4. Bityo, ibihano bikomeye biri ku basenga,
5. Aladhina hum an swalatihim sahu'una	5. Babandi birengagiza amasengesho yabo (ntibayakorere ku bihe byayo byagenwe)
6. Aladhina hum yura'una	6. Babandi bakora ibyiza bagamije kwiyerekana,
7. Wa yamna'una I' ma-una	7. Kandi bakimana ibitzanyo (ku babikeneye).

Isuzuma 2.4

1. Subiza ibi bibazo bigufi kuri Surat Al Ma-una.
  - a. Surat Al Ma-una ni isura ya kangahe ?
  - b. Ese yahishuriwe he ?
  - c. Ifite imirongo ingahe ?
2. Soma Surat Al Ma-una unavuge ibisobanuro byayo.

2.5. Gusoma Surat Al Kawthar.

Igikorwa 2.5

Garagaza ibisobanuro bya Surat al Kawthar?

Surat Ya 108 Al-Kawthar (Ibyiza Byinshi) Yahishuriwe I Makkah Igizwe N'imirongo) 3.

Bismillahi, rahmani, rahim	Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi.
1. Ina a'twaynaka I'kawuthar	1. Mu by'ukuri, (yewe Muhamadi) twaguhaye ibyiza byinshi (birimo umugezi wo mu ljuru witwa Kawthar),
2. Faswalil rabika wan'har	2. Bityo, ujye usenga unatange ibitambo kubera Nyagasani wawe.
3. Ina shaani aka huwa I abutar	3. Mu by'ukuri, ukwanga ni we nyakamwe (ntazigera abona ibyiza haba ku isi ndetse no ku mperuka).

1. Subiza ibi bibazo bigufi kuri Surat Al Kawthar.
  - a. Surat Al Kawthar ni isura ya kangahe ?
  - b. Ese yahishuriwe he ?
  - c. Ifite imirongo ingahe ?
2. Soma Surat Al Kawthar unavuge ibisobanuro byayo.

2.6. Gusoma Surat Al Kafiruna.

Igikorwa 2.6

Garagaza ibisobanuro bya Surat al Kafiruna?

Surat Ya 109 Al-Kafiruna (Abahakanyi) Yahishuriwe I Makkah Igizwe N'imirongo 6.

Bismillahi, rahmani, rahiim	Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi.
1. Qul yaa ayuhal kafiruna	1. Vuga (yewe Muhamadi) uti “Yemwe bahakanyi!”
2. Laa a'budu maa ta'abuduna	2. Sinsenga ibyo musenga,
3. Wala antum abiduna maa a'budu	3. Kandi na mwe ntimusenga uwo nsenga.
4. Wala ana a'bidu maa abad'tum	4. Ndetsenanye sinzigera nsenga ibyo musenga,
5. Wala antum abiduna maa a'budu	5. Kandi namwe ntimuzigera musenga uwo nsenga.
6. Lakum diinukum waliya diini	6. Mufite idini ryanyu, nanjye nkagira idini ryanjye.

1. Subiza ibi bibazo bigufi kuri Surat Al Kafiruna.
  - a. Surat Al Kafiruna ni isura ya kangahe ?
  - b. Ese yahishuriwe he ?
  - c. Ifite imirongo ingahe ?
2. Soma Surat Al Kafiruna unavuge ibisobanuro byayo.

2.7. Gusoma Surat A-Nasw'ru.

Igikorwa 2.7

Garagaza ibisobanuro bya Surat A- Nasw'ru?

Surat Ya 110 A-Nas'r (Ugutabara) Yahishuriwe I Makkah Igizwe N'imirongo 3.

Bismillahi, rahmani, rahiim

1. Idha ja-a nasw'rullahi wal fat'hu
2. Wa ra'ayta nasa yad'khuluna fii dini llahi af'waja
3. Fasabih bihamdi rabika wastagh'firuhu, inahu kana tawaba.

Ku izina rya Allah,

Nyirimpuhwe,
Nyirimbabazi.

1. Ubwo inkunga ya Allah (kuri wowe Muhamadi) izaza, ndetse n'intsinzi (yo kubohora Maka),
2. Nuko ukabona abantu binjira mu idini rya Allah ku bwinshi,
3. Uzasingize ikuzo rya Nyagasani wawe, unamusabe imbabazi. Kuko ari we Uwakira ukwicuza (kw'abagaragu be).

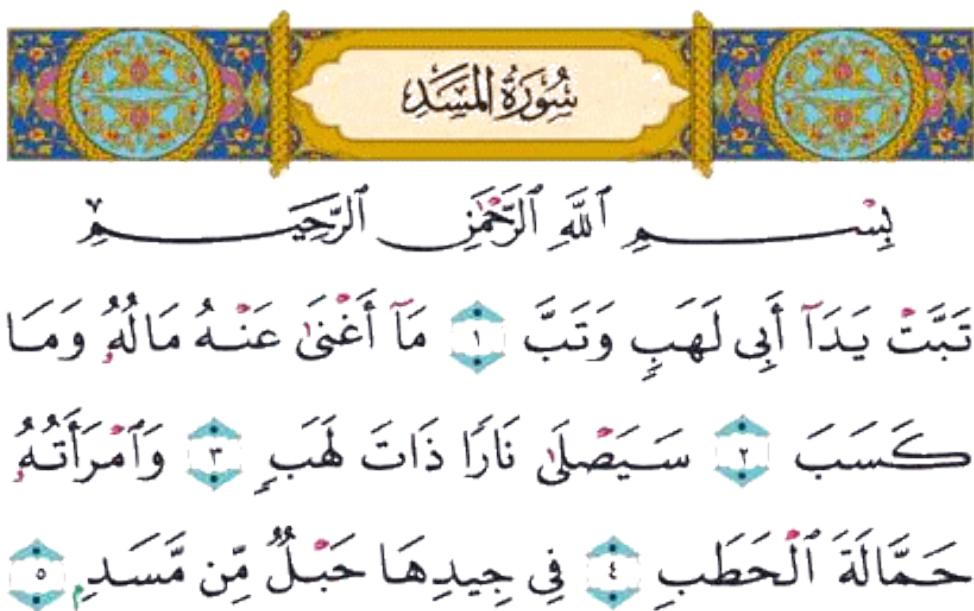

Isuzuma 2.7

1. Subiza ibi bibazo bigufi kuri Surat A Nasw'ru.
  - a. Surat A Nasw'ru ni isura ya kangahe ?
  - b. Ese yahishuriwe he ?
  - c. fite imirongo ingahe ?
2. Soma Surat A Nasw'ru unavuge ibisobanuro byayo.

2.8. Gusoma Surat Al Masad.

Igikorwa 2.8

Garagaza ibisobanuro bya Surat Al Masad?

Surat Ya 111 Al-Masad (Umurunga) Yahishuriwe I Makkah Igizwe N'imirongo 5

Bismillahi, rahmani, rahiim 1. Tabat yadaa abii lahabin wataba 2. Maa agh'na an'hu maluhu wama kasaba 3. Sayasw'la naran dhata lahabi 4. Wamra'atuhu hamalata l'hatwab 5. Fii jiidiha hab'lun min masadi	Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi. 1. Amaboko yombi ya Abu Lahab ¹ arakorama, ndetse na we ubwe azorama. 2. Umutungo we n'urubyaro rwe ntacyo bizamumarira. 3. Azinjira mu muriro ugurumana, 4. Ndetsen'umugore we watwaraga ibiti (by'amahwa yajyaga atega mu nzira Intumwa y'lmana yanyuragamo). 5. Mu ijosi rye (uwo mugore) hazaba hari umurunga wo mu muriro.
---	--

Isuzuma 2.8

1. Subiza ibi bibazo bigufi kuri Surat Al Masad.
  - a. Surat Al Masad ni isura ya kangahe ?
  - b. Ese yahishuriwe he ?
  - c. Ifite imirongo ingahe ?
2. Soma Surat Al Masad unavuge ibisobanuro byayo.

2.9. Gusoma Surat Al-Ikh'laswi.

Igikorwa 2.9

Garagaza ibisobanuro bya Surat **Al-Ikh'laswi**.

Surat Ya 112 Al-Ikh'las (Kwiyegurira) Yahishuriwe I Makkah Igizwe N'imirongo 4.

Bismillahi, rahmani, rahiim 1. Qul huwallahu ahad 2. Allahu swamad 3. Lam yalid wa lam yulad wa lam yakun lahu kufuwani ahad	Ku izina rya Allah , Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi. 1. Vuga (yewe Muhamadi) uti “We ni Allah , umwe Rukumbi,” 2. Allah , Uwishingikirizwa, 3. Ntiyabyaye kandi ntiyanabyawe, 4. Ndetse nta na kimwe wamugereranya na cyo.
--	--

Isuzuma 2.9

1. Subiza ibi bibazo bigufi kuri Surat Al- Ikh'laswi.
  - a. Surat Al- Ikh'laswi ni isura ya kangahe ?
  - b. Ese yahishuriwe he ?
  - c. Ifite imirongo ingahe ?
2. Soma Surat Al- Ikh'laswi unavuge ibisobanuro byayo.

2.10. Gusoma Surat Al-Falaq.

Igikorwa 2.10

Garagaza ibisobanuro bya Surat **Al-Falaq**?

Surat Ya 113 Al-Falaq (Igitondo) Yahishuriwe I Makkah Igizwe N'imironko 5.

Bismillahi, rahmani, rahiim.	Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi.
1. Qul aw'dhu birabil falaq	1. Vuga (yewe Muhamadi) uti "Nikinze kuri (Allah), Nyagasan w'igitondo",
2. Min shari ma khalaqa	2. "Ngo andinde inabi y'ibyo yaremye,"
3. Wa min shari ghasiqin idha waqaba	3. "Anandinde ikibi cyo mu ijoro ryijimye igihe riguye,"
4. Wa min shari nafathati fil u'qadi	4. "Anandinde ikibi cy'abarozikazi bahuha ku mapfundo,"
5. Wa min shari hasidin idha hasada	5. "Anandinde inabi y'umunyeshyari igihe arigize".

Isuzuma 2.10

1. Subiza ibi bibazo bigufi kuri Surat Al- Falaq.
  - a. Surat Al- Falaq ni isura ya kangahe ?
  - b. Ese yahishuriwe he ?
  - c. Ifite imirongo ingahe ?
2. Soma Surat Al- Falaq unavuge ibisobanuro byayo.

2.11. Gusoma Surat A-Naas.

Igikorwa 2.11

Garagaza ibisobanuro bya Surat a Naas?

Surat Ya 114 A-Naas (Abantu)Yahishuriwe I Makkah Igizwe N'imirongo 6.

Bismillahi, rahmani, rahiim	Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi.
1. Qul awudhu birabi naasi	1. Vuga (yewe Muhamadi) uti "Nikinze kuri (Allah) Nyagasan w'abantu,"
2. Maliki naasi	2. "Umwami w'abantu,"
3. Ilahi naasi	3. "Imana y'abantu,"
4. Min sharil wasiwaasil khanasi	4. "Ngo andinde ububi bwa (shitani) yoshy abantu gukora ibibi, nyuma ikabireka (igihe umuntu yibutse Allah),"
5. Aladhi yuwasiwisu fi swuduuri naasi	5. "Yoshy imitima y'abantu gukora ibibi ;"
6. Minal jinati wa naasi	6. "Yaba (shitani) yo mu majini cyangwa mu bantu."

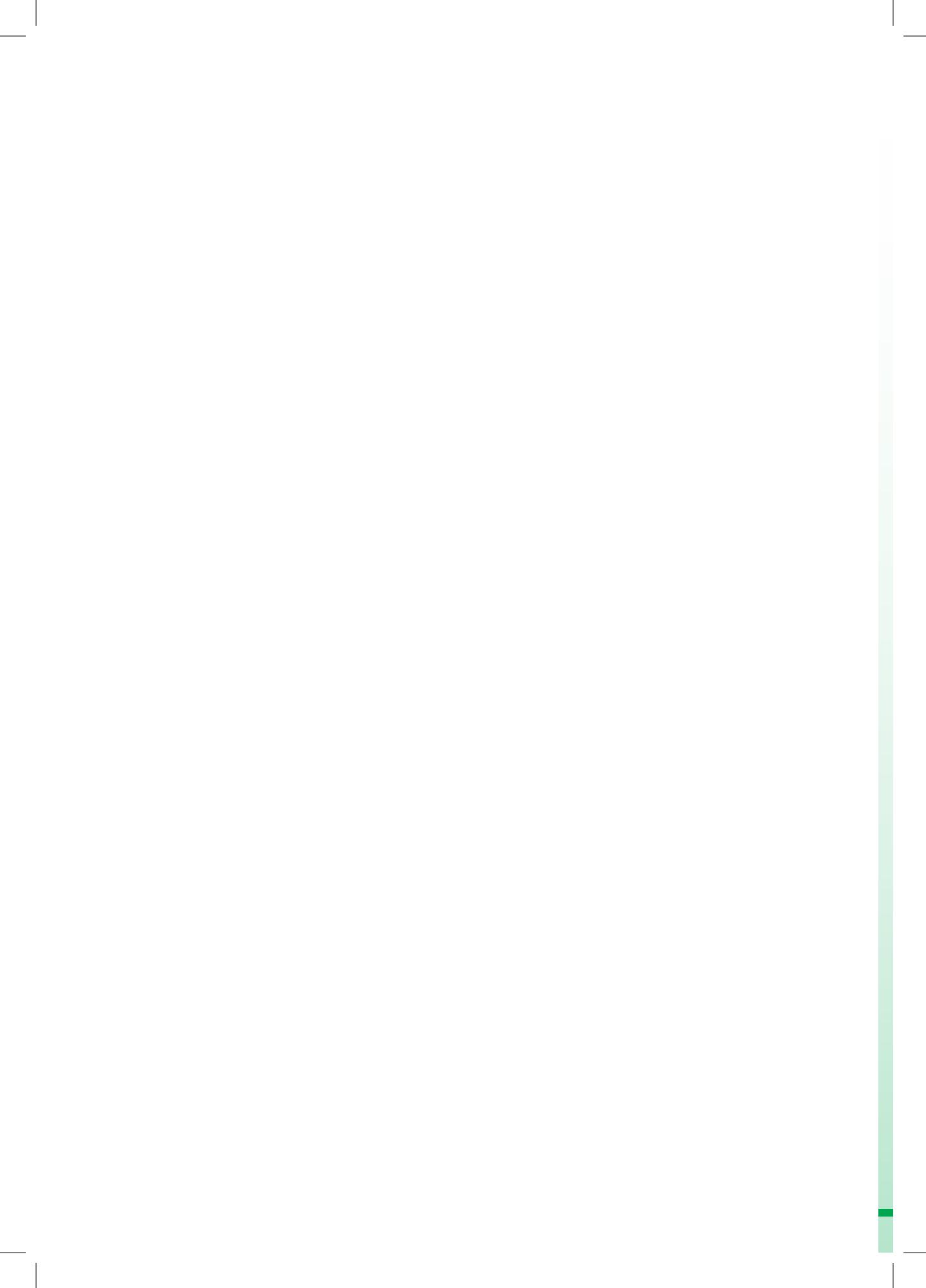
Isuzuma 2.11

1. Subiza ibi bibazo bigufi kuri Surat A- Naas.
  - a. Surat A- Naas ni isura ya kangahe ?
  - b. Ese yahishuriwe he ?
  - c. Ifite imirongo ingahe ?
2. Soma Surat A- Naas unavuge ibisobanuro byayo.

Isuzumabumenyi risoza umutwe wa kabiri

- Soma byibuze amasura atanu wafashe mu mutwe ndetse n'ibisobanuro byayo.
- Sobanura Surat ul Kawthar, unagaragaze uvugwa muri iyo Sura.
- Kuki Imana izahanisha igihano cy'umuriro utazima Abu Lahab n'umugore we nkuko bivugwa muri Surat ul - Masad?
- Ijambo al Ikh'lasw risobanura iki?
- Iyo dusoma Surat ul Falaq tuba twikinga ku Mana ngo iturinde ibiki?

Igikorwa mvumburamatsiko

Imana isaba abantu kuyisenga no kuyisaba ibyo bakeneye batarambiwe. Ese ubona isengesho ari ngombwa? Kuri wowe umuntu yagombye gusenga inshuro zingahe ku munsi? Ni akahe kamaro k'isengesho?

3.1. Iswala eshanu zitegetswe

Al Fajr
Adhuhr
Al Asr
Al Maghrib
Al Isha'

Igikorwa 3.1

Ese gusenga inshuro eshanu ku munsi ku bayisilamu mi byiza? Vuga ibyiza byabyo ndetse unavuge bimwe mu byago abatabikora bashobora guhura nabyo?

Imana yaravuze iti “ Hozaho Iswala igihe izuba ryerekeye I burengerazuba kugeza mu mwijima w'ijoro. Unasome Korowani mu museke. Mu by'ukuri korowani yo mu museke iba ishengerewe (Suratu Israil: 78).

Amasengesho 5 ategetswe ku Muyisilamu ni aya:

- **Alfajiri:** Isengesho ryo mu rukerera
- **Adhuhur:** Isengesho ryo mu gihangamanywa
- **Al-Aswir:** Isengesho ryo mu gicamunsi
- **Magharib:** Isengesho ryo Kumugoroba
- **Al-Ishai:** Isengesho rya nijoro

Intumwa y'Imana yigishije amasengesho atanu ategetswe ndetse n'ibice biyagize:

- **Alfajiri:** rigizwe n'ibice bibiri
- **Adhuhur:** rigizwe n'ibice bine
- **Al-Aswir:** rigizwe n'ibice bine
- **Magharib:** rigizwe n'ibice bitatu
- **Al-Ishai:** rigizwe n'ibice bine

Isuzuma 3.1

1. Vuga amasengesho atanu ategetswe ndetse n'igihe akorerwa.
2. Ni ayahe masengesho ahuriye kukugira ibice bine ?
3. Vuga izina ry'isengesho rigizwe n'ibice :
  - a. Bibiri :
  - b. Bitatu :

3.2. Amategeko agenga Iswalat

Igikorwa 3.2

Hari umuturanyi wanjye ufile imyaka 20. Buri gihe akora iswalat ari uko abonye umwanya, yumvako icyangombwa ari uko aba yakoze iswalat kandi ntajya anita ku isuku isabwa mbere yo gukora iswalat. Ese uwo muturanyi wanjye n'undi bameze kimwe ibyo bakora biremewe muri Isilamu? Ese nabagira iyihe nama?

- Iswalat ni itegeko iyo uyikora yujuje ibi bikurikira
- Kuba ari Umuysilamu
- Kuba yubahirije amategeko agenga isuku uko bisabwa
- Iyo agejeje imyaka yo kubarurirwa
- Iyo agejeje imyaka y'ubukure
- Iswala ni itegeko ku muntu wese ughumeka ufile ubuzima
- Iswala ni itegeko ku musilamu udafite ubumuga n'uburwayi bwo mu mutwe

Isuzuma 3.2

Vuga unasobanure amaswala 5 ategetswe ku muyisilamu?

Sobanura muri make abemerewe gukora Iswali

3.3. Gukora Iswala

- **Isuku mbere yo gusali**

Imana iragira iti:

«Yemwe abemeye, nimujya gusali (gusenga) muzakarabe mu buranga bwanyu n'amaboko yanyu kugeza mu nkokora, muhanagure ku mitwe yanyu, kandi mukarabe amaguru yanyu kugeza ku tubumbankore, kandi nimuba mwahumanye mujye mwisukura».

Korowani 5:6

Intumwa y'Imana Muhammad (Imana imuhe amahoro n'imigisha) yaravuze iti:

“Nta swala y'umwe murimwe yemerwa igihe atakaje isuku keretse abanje gutawaza».

Nanone Intumwa y'Imana Imana iyihe amahoro n'imigisha iti: “Imana ntiyemera iswala y'uwo ariwe wese muri mwe igihe nta suku afite».

Umuntu wese ugiye gukora iswala agomba gukora isuku. Nyuma agahagarara ku muureka nawo ufite isuku. Nyuma yerekeza uruhanga rwe I Makka, akazamura amaboko intoki zegeranye akaringaniza n'ibitugu bye akavuga ati “ Allah Akbar. Nyuma akamanura ibiganza mu gituza hejuru ya Mugabuzi, ikiganza k'iburyo kikaryama kuk'ibumoso akavuga ati **Subuhanaka Allahuma wabiham'dika watabaraka Is'muka, wataala jaduka wa laa ilaha ghayiruka.** Nyuma ukavuga uti **Audhubillah mina shaitwani rajim Bismilah rahmani rahiim**

Hakurikiraho gusoma surat Al Fat'ha nyuma agakurikizaho indi sura yatoranyijwe. Warangiza ukunama (Rukuu) ugashyira ibiganza ku mavi umugongo ukawurambura neza, intoki ukazitandukanya.

Isuzuma 3.3

Sobanura muri make uko bakora iswala guhera mu ntangiriro kugera mu mpera zayo

3.4. Akamaro ko gukora Iswala

Igikorwa 3.4

Ese gukora iswala ni ngombwa ku Muyisilamu ndetse n'umuyisilamukazi? Sobanura igitekerezo cyawe?

Intumwa y'Imana yaravuze iti “ urufungozo rw'ijuru ni Iswala naho urufungozo rw'iswala ni isuku yuzuye. Igikorwa gikomeye abayisilamu batekereza ko kizabageza mu ijuru ni Iswala. Umuntu usali ntashobora kugira umwanda kuko yoga inshuro 5 ku munsi.

Abayisilamu kandi bemera ko umuntu usali Imana imuha amafunguro mu buryo bworoshye.

Kuko Imana ubwayo yarivugiye iti ‘ Bwiriza abantu bawe gusenga kandi nawe uhozeho isengesho, nta mafungoro tugusaba ahubwo nitwe tukugenera amafunguro kandi iherezo ryiza rizahabwa abatinya Allah.

Isuzuma 3.4

1. Sobanura byibura ibyiza bitatu byo guhozaho amasengesho.
2. Ni iyihe mpamvu umuntu uhozaho amasengesho adashobora kugira umwanda ?

3.5. Ibihano biteganyirijwe abadakora Iswala

Igikorwa 3.5

Imana yategetse abayisilamu gukora iswali. Ni ibihebihano biteganyirijwe abadakora iswali cyangwa abatayikora uko bikwiye?

Imana isaba buri muyisilamu gukora iswala neza uko biteganyijwe. Yaragize iti “ Bafite ibyago abasali amasengesho bishakiye mugihe bashatse. Surat Al-Mauna: 4

Kutubahiriza Iswala bikururira ubikoze ibyago byinshi imbere y'Imana. Kureka cyangwa kudakora neza iswala uko bikwiye bituma uva mu bwishingizi bw'Imana. Bityo Imana ntumuhe umugisha n'amahoro. Ibi bituma yagira ibyago mu buzima bwe

Isuzuma 3.5

Ni ibihebihano biteganyirijwe abayisilamu n'abayisilamu kazi badakora iswala cyangwa batayikora neza uko bitegetswe?

isuzumabumenyi risoza umutwe wa gatatu

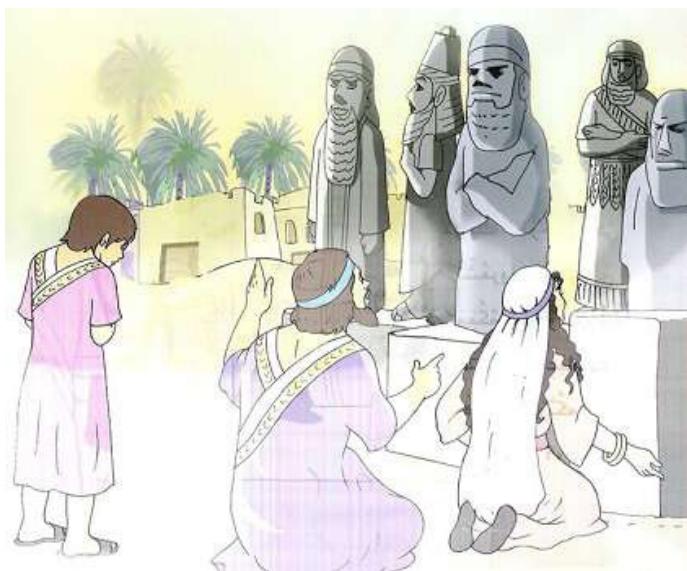
1. Ni iki dukura m'umurongo wa Qur'an uboneka muri Surat Bani Israil umurongo wa 78 ?
2. Vuga amazina y'amasesengesho atanu ategetswe ku Muyisilamu.
3. Ni ayahe mategeko agenga iswala ? vuga byibura abiri.
4. M'ugukora iswalat, iyo umuntu amaze kuvuga ngo Allahu Akbar akurikizaho ayahe magambo ?
5. Ni ikihe gihembo gikomeye k'iswalat ? sobanura.

Igikorwa mvumburamatsiko

Sobanura muri make amateka y'idini ya Isilamu waba uzi cyangwa warumvise?

4.1 Imibereho y'abarabu mbere y'ubutumwa bwa Muhammad

Igikorwa 4.1

Garagaza imibereyo y'abarabu mbere y'ubutumwa bwa Muhamadi? Uvuga ibibi cyangwa ibyiza bakoraga.

Mbere y'intumwa y'Imana Muhammadi abarabu babagabo mu buzima bubi cyane burangwa n'ibyaha binyuranye.

- Kudaha agaciro igitsina gore
- Gusenga ibigirwamana bibaje n'ibibumbye
- Kurangwa n'amakimbirane hagati y'amoko n'abavandimwe
- Ubwicanyi
- Guhuguza abakene ko kubatsikamira
- Barangwaga no kwikuza

Isuzuma 4.1

Vuga ibintu bitanu abarabu bakoraga mbere y'intumwa y'Imana Muhammad

4.2 Ihishurirwa ry'intumwa y'Imana Muhamadi

Igikorwa 4.2

Sobanura iyereka ry'intumwa y'Imana Muhamadi n'ubutumwa Imana yamuhaye kubwira abantu

Intumwa y'Imana Muhammadi yamurikiwe n'ubutumwa igihe yari mu buvumo bwitwa Hira. Ubwo butumwa bwazanywe na Malayika Djibril atangira kumubwira ati "**Soma ku bw'izina rya Nyagasani wawe we waremue umuntu mu gasoro k'amaraso**" Ubutumwa Muhammadi yazaniwe ni Korowani ntagatifu. Muhammad yari afite impano yo gufata mu mutwe imirongo ya Korowani yazanirwaga. Yari ifite kandi abanditsi bandikaga korowani uko yayiihishurirwaga kugira ngo izahabwe abantu bayisome kandi izagenge imikorere yabo.

Mu ncamake ubutumwa Muhammadi yahawe ni ubu bukurikira:

- Kubwira abantu kwemera Imana imwe Allah no kwemera ubutumwa bwa Muhammad
- Guhagarika no kurwanya ibangikanyamana .
- Guca ubwicanyi bw'abana b'abakobwa bwakorwaga n'abarabu
- Kwigisha ubworoherane
- Guca ubusambanyi, ubujura, ibisindisha, amahugu, guha umudendezo abacakara
- Kwigisha uburenganzira bw'ibiremwa byose n'ikiremwamuntu by'umwihariko
- Gusali iswala eshanu ku munsi n'andi mambwiriza ngengamitwarire.

Isuzuma 4.2

Ni nde wahaye ubutumwa Muhammadi
Vuga butanu mu butumwa Muhammad yahawe

4.3 Intangiriro y'idini ya Isilamu

Igikorwa 4.3

Sobanura intangiriro y'idini ya Isilamu mu mateka yayo

Intumwa Muhammadi imaze kubonekerwa yasubiye iwe iraryama aritwikira. Malayika Jiburiri yongera kumubonekera aramubwira ati **"Yewe witwikiriye haguruka uburire ibiremwa.**

Mu ntangiriro, idini ya Isilamu yatangiye yigishwa mu ibanga rikomeye kuko abahakanyi b'abarabu b'I Makka iyo bamenyaga ko umuntu yinjiye muri Islamu baramutotezaga.

Nyuma gato, Intumwa y'Imana yaje gufashwa n'Imana abantu barahinduka baba Abayisilamu. Umwe mu bahindutse ni umugabo w'igihangange witwa Umar Bun

Hatwabi. Nyuma y'ihinduka rye, abayisilamu batangiye kujya ahagaragara.

Ingengabihe ya Kiyislamu yatangiranye no kwimuka kwa Muhammadi ava I Makka ajya I Madina (Hijira) mu mwaka wa 622. Ingengabihe yari isanzwe yatangiranye n'ivuka ry'intumwa Issa (Yezu) yitirirwa Gregoire.

Isuzuma 4.3

Kuki mu ntangiriro Isilamu yakoraga mu ibanga
Ni iki cyatumye Islamu ijya ku mugaragaro?

4.4 Ubuzima bw'abasangirangendo ba Muhammadi babaye abayisilamu ba Mbere

Igikorwa 4.4

Vuga amazina ya bamwe mu basangirangendo ba Muhamadi ndetse n'imigenzo myiza yabo

Bamwe mu barabu bahindutse bakayoboka idini ya Isilamu ni aba bakurikira

Omar Bun Hatwabi: Yari umugabo w'igihangange mu barabu. Kwinjira kwe mu buyisilamu byahaye Isilamu imbaraga zikomeye kuko batangiye gukora ibikorwa byo kubwiriza ku mugaragaro

Abubakar Swidiki: Uyu ni umwe mu basangirangendo ba Muhamadi. Nyuma yaje kuba sebukwe w'intumwa Muhamadi igihe yamushyingiraga umukobwa we Ayisha.

Uthuman Bun Afan: Yakuranye ikinyabupfura kugira isoni, kwifata, yari umwanditsi w'ibyahishuwe.

Ali Bun Abi Twalib: Yarwaniye idini ya Isilamu mu gihe intumwa Muhamadi yariho na Nyuma yayo, kandi yari mwenese wabo w'intumwa y'Imana Muhamad 9(Imana imuhe amahoro n'imigisha).

Bilali Bun Rabah: Ni umwe mu binjiye mu bayisilamu mbere kandi yaratotejwe bikomeye mu gihe cya mbere.

Isuzuma 4.4

Vuga amazina y'abasangiragendo b'intumwa y'Imana Muhamadi ndetse n'imwe mu migenzo nyiza yabaranze.

Isuzumabumenyi risoza umutwe wa kane

1. Sobanura ibintu bitatu bigaragaza ko abarabu babagaho m'ubuyobe mbere y'ubutumwa bwa Muhammad (i.i.a.i).
2. Ni kuki intumwa y'Imana Muhammad (i.i.a.i) Malayka Djibril yamusenze m'ubuvumo bwa Hira ubwo yamushyiraga ubutumwa ?
3. Vuga byibura ubutumwa butatu bwahawe Muhammadi (i.i.a.i).
4. Ni ukubera iki mu ntangiriro, idini ya Isilamu yigishwaga mu ibanga ?
5. Ijambo abasangirangendo ba Muhammadi risobanuye iki ?

Igikorwa mvumburamatsiko

Ni iyihe mibereho mbonezabupfura utekereza ko yagombye kuranga umuyisilamu n'undi muntu wemera Imana?

5.1. Imana yaremye abantu mu budasa kugira ngo bamenyane banuzuzanye

Igikorwa 5.1

Sobanura ijambo ubudasa? Ni gute ubudasa bwafasha amantu kubana mu mahoro no mu bwumvikane?

Abantu bose baremwe n'Imana. Bagomba kubana neza bagakundana kandi bagafashanya.

Imana ubwayo yarivugyiye iti: Yemwe bantu mu kuri twabaremye tubakomoye ku mugabo umwe n'umugore umwe kandi tubaha igihugu n'amoko atandukanye ngo mumenyane.

Umuntu mwiza ni utanga ituze kuri we no ku bandi kandi agatanga amahoro. Umuyisilamu muzima abanira neza abanda bantu mu budasa bwabo no mu ngeri zabo zitandukanye. Umuntu wese aho ava akagera agomba kubahwa nk'ikiremwa cy'Imana.

Isuzuma 5.1

Garagaza ibikorwa mbonezabupfura bigamije kubaha buri wese nk'ikiremwa cy'Imana

5.2. Gukunda abandi nk'uko wikunda

Igikorwa 5.2

Sobanura ijambo “gukunda abandi nk'uko wikunda” Garagaza ibikorwa wakora bifatika kugira ngo ugaragarize mugenzi wawe uru rukundo?

Abantu bose bagomba gukundana nk'ibiremwa by'lmana. Nta muntu wiyangi bityo rero ikigero Imana idusaba gukundaho bagenzi bacu ni urukundi twifitiye ubwacu. Intumwa y'lmana Muhamadi yabivuze muri aya magambo ati “ Umuntu ukunda undi kubera Allah hanyuma akavuga ati Mu kuri ndagukunda kubera Allah bombi bazinjira mu ijuru. Ukunda azamurwa mu nterayo hejuru kurusha ukundwa.

Byongeye, gukunda mugenzi wawe nk'uko wikunda ni inshingano nk'umuntu ariko kandi ni n'inshingano ku bayisilamu hatitawe ku kigero umuntu afite. Ibi bigomba kugaragarira mu bikorwa binyuranye bikorwa bigamije gufasha buri wese. Bityo rero ibyo umuntu atiyifuriza ntiyagombye kubyifuriza mugenzi we.

Isuzuma 5.2

Wifashishije ingero z'ibikorwa bifatika, sobanura gukunda mugenzi waho nkuko wikunda icyo ari cyo.

5.3. Ikinyabupfura ku bantu ku nzego zose n'ahantu hose

Igikorwa 5.3

Halima ni umubyeyi ufile abana babiri. Akunda gukina ndetse no kuganira n'abana. Yubaha abantu bose baba abato, abo bangana ndetse n'abamuruta. Aho atuye baramukunda cyane kandi banamufatiraho urugero.

1. Ese ni kuki Halima akundwa n'abaturanyi be bakanamufatiraho urugero ?
2. Ni iki wakwigira kuri Halima ?

Ni ngombwa kugaragariza ikinyabupfura abantu bose. Umuntu wese ufile ikinyabupfura yubaha abantu bose haba mu mvugo ze ndetse n'ibikorwa. Ufile ikinyabupfura kandi ntuyita ku cyubahiro umuntu afite ahubwo amwubaha nk'ikiremwa cy'Imana. Mu muryango ni ngombwa ko abawugize bubahaha.

Byakarusho, Kubaha abantu bakuru ni umuco mwiza kandi wubaka umuryango, abakuru kandi bagomba kugirira impuhwe abana bato babaha uburere bwiza. Kubaha abantu bose kandi b'ingeri zose ni inshingano mu buyisilamu. Kubaha bifite akamaro ku bantu bose kuko bituma:

- Buri munutu aba mu mahoro n'umudendezo.
- Haba umuco w'ubworoherane no gukemura amakimbirane mu muryango.
- Umuryango utera imbere.
- Hubahirizwa uburenganzira bw'ikiremwa muntu.
- Haba iterambere rirambye mu muryango ndetse no ku bantu ku giti cyabo.

Isuzuma 5.3

1. Ni gute umuntu ashobora kugaragaza ikinyabupfura mumagambo no mubikorwa ? tanga ingero.
2. Ni gute abakuru bashobora kugaragaza ikinyabupfura imbere y'abato ?
3. Tanga ingero eshatu zigaragaza akamaro ko kugira ikinyabupfura.

Isuzuma risoza

1. Kuri wowe gukunda mugenzi wawe nk'uko
wikunda bivuga iki?
2. Vuga ibikorwa wakorera mugenzi wawe kuburyo
bigaragaza urukundo Nyakuri
3. Ese kubaha abantu b'ingeri zose ni ngombwa?
Kubera iki?
4. Ese kubana mu mahoro bivuga iki?

IBITABO BYIFASHISHIJWE

1. Qur'an isobanuye mu kinyarwanda
2. Imvugo z'Intumwa y'Imana Muhammad (iiai) zigaragara mubitabo Swahih Muslim na Swahih Buhkari.
3. Incamake y'ibisobanuro ku Nkingi z'ubuyisilamu
4. Impumuro y'umubavu mu mateka y'utanga inkuru nziza w'umuburizi (iiau).